

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Gdańsk, dnia 8 stycznia 2025 r.

Poz. 60

UCHWAŁA NR IX/70/2024 RADY GMINY CZARNA DĄBRÓWKA

z dnia 16 grudnia 2024 r.

w sprawie przyjęcia „Diagnozy potrzeb i potencjału społeczności w zakresie usług społecznych”

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (T.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465; zm.: Dz. U. z 2024 r. poz. 1572), art. 4 ust. 1 i ust. 2, art. 13 ust. 1 pkt 3 oraz art. 21 ust. 2,3,5 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1818), Rada Gminy Czarna Dąbrówka uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Diagnozę potrzeb i potencjału lokalnej społeczności w zakresie usług społecznych” Gminy Czarna Dąbrówka stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Czarna Dąbrówka.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego.

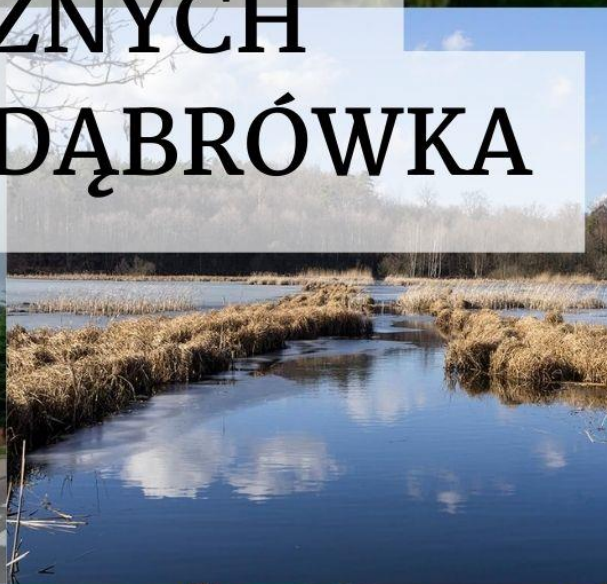
Przewodniczący Rady Gminy
Czarna Dąbrówka

Tomasz Naderza

DIAGNOZA

POTRZEB I POTENCJAŁU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ W ZAKRESIE ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH W GMINIE CZARNA DĄBRÓWKA

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE.....	3
2. METODOLOGIA BADAŃ.....	3
2.1. CELE I OGÓLNE ZAŁOŻENIA BADANIA.....	3
2.2. PROBLEMY I PYTANIA BADAWCZE.....	7
2.3. ZASTOSOWANE METODY I TECHNIKI BADAWCZE.....	8
2.4. DOBÓR PRÓBY BADAWCZEJ.....	10
2.5. NARZĘDZIA BADAWCZE.....	12
3. OPIS OBSZARU OBJĘTEGO DIAGNOZA.....	13
3.1. POŁOŻENIE.....	13
3.2. UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE.....	14
4. PREZENTACJA WYNIKÓW BADAŃ W GMINIE CZARNA DĄBRÓWKA.....	17
4.1. POLITYKA PRORODZINNA I WSPIERANIE RODZINY.....	18
4.2. SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ.....	26
4.3. POMOC SPOŁECZNA.....	27
4.4. PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA.....	33
4.5. WSPIERANIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I STARSZYCH.....	40
4.6. EDUKACJA PUBLICZNA.....	48
4.7. PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU.....	51
4.8. KULTURA, KULTURA FIZYCZNA ORAZ TURYSTYKA.....	56
4.9. AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA.....	61
5. WNIOSKI.....	64
6. REKOMENDACJE.....	67

Listopad 2024

1. WPROWADZENIE

Zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, usługi społeczne oznaczają działania podejmowane przez gminę, świadczone w formie niematerialnej w celu zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej na rzecz osób, rodzin, grup społecznych, grup mieszkańców o określonych potrzebach lub ogółu mieszkańców.

Diagnoza potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych opracowywana jest na podstawie art. 5 ust. 2 Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych. Zgodnie z art. 21 cytowanej ustawy, diagnoza ta konstruowana jest na podstawie wniosków wynikających z rozeznania potrzeb i potencjału wspólnoty, na okres 5- letni i podlega aktualizacji, w przypadku istotnej zmiany wniosków wynikających z rozeznania. Diagnoza zawiera informacje o potrzebach mieszkańców w zakresie usług społecznych oraz danych o potencjale usługowym środowiska lokalnego. Jednym z kluczowych efektów przeprowadzonej diagnozy jest stworzenie i rozwój bazy informacji o dostępnych, na obszarze działania centrum, usługach społecznych.

Opracowanie pt. „Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie rozwoju usług społecznych w Gminie Czarna Dąbrówka” powstało w wyniku realizacji jednego z kluczowych zadań, jakie wynikają z idei Centrum Usług Społecznych, tj. diagnozy rzeczywistych potrzeb w zakresie usług społecznych występujących w społeczności lokalnej. Pozyskanie takiej wiedzy umożliwi bowiem zwiększenie poziomu efektywności działań podejmowanych przez tego rodzaju podmiot.

2. METODOLOGIA BADAŃ

2.1 CELE I OGÓLNE ZAŁOŻENIA BADANIA

Diagnoza została przeprowadzona w oparciu o rekomendacje zawarte w broszurze *Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych*, wydanej przez Kancelarię Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w ramach pakietu edukacyjnego *Jak utworzyć i prowadzić centrum usług społecznych?* W świetle tego opracowania diagnoza powinna spełniać następujące warunki:

1) Wieloaspektowość

• Diagnoza powinna uwzględniać różnorodne uwarunkowania i przejawy kondycji społeczności lokalnej, w tym:

-środowiskowe,

-gospodarcze,

-społeczne,

-demograficzne,

-kulturowe.

• Powinna dostarczać wiedzę zarówno na temat potrzeb społecznych (popyt), jak i zakresu oferowanych usług społecznych (podaż).

• Powinna analizować wzajemne oddziaływanie uwzględnionych aspektów, sfer aktywności czy sektorów życia społecznego, np. związek między kondycją lokalnych podmiotów gospodarczych a realnymi i potencjalnymi problemami społecznymi.

2) Kompleksowość

Diagnoza powinna uwzględniać szeroki zakres działań usługowych organizowanych przez gminę.

Ustawodawca wskazuje następujące obszary (por. art. 2 ust. 1 ustawy o CUS):

- **politykę prorodzinną,**
- **wspieranie rodziny,**
- **system pieczy zastępczej,**
- **pomoc społeczną,**
- **wspieranie osób niepełnosprawnych,**
- **edukację publiczną,**
- **przeciwdziałanie bezrobociu,**
- **promocję i ochronę zdrowia,**
- **edukację publiczną,**
- **kulturę,**
- **kulturę fizyczną i turystykę,**
- **pobudzanie aktywności obywatelskiej,**

3) Zróżnicowanie metod badawczych

Diagnoza – jak już stwierdziliśmy – powinna opisywać obserwowane zjawiska, uwzględniając złożone uwarunkowania i szeroki zakres potrzeb, a tym samym usług. Aby ten stan rzeczy osiągnąć, trzeba zastosować różnorodne metody i techniki badawcze. Zaleca się w związku z tym:

- łączenie analiz ilościowych z jakościowymi,
- łączenie analizy danych zastanych i danych wywoływanych,
- zastosowanie analizy zawartości mediów,
- prowadzenie zarówno wywiadów indywidualnych, jak i wywiadów grupowych,
- stosowanie metod i technik interaktywnych, partycypacyjnych (np. spacerów badawcze, warsztaty, panele eksperckie).

4) Partycypacja

Diagnoza dotyczy mieszkańców społeczności lokalnej, ich potrzeb, potencjałów, jakości życia, wzajemnych relacji, reguł wspólnego życia i perspektyw rozwojowych. W związku z tym powinna mieć charakter partycypacyjny – to znaczy, że powinna zapewniać uczestnictwo i wpływ społeczności na przebieg i rezultaty procesu.

Spełnienie tego warunku będzie możliwe dzięki przyjęciu następujących rozwiązań:

- aktywne i świadome uczestnictwo reprezentantów kadry centrów usług społecznych i innych przedstawicieli gminy we wszystkich etapach diagnozy (planowanie – badanie – redagowanie raportu);
- zastosowanie metod i technik interaktywnych, zapewniających uwzględnienie potrzeb, opinii i pomysłów poszczególnych grup mieszkańców;
- konsultowanie z mieszkańcami zasad przeprowadzenia i treści diagnozy zarówno przed rozpoczęciem badań, jak i po ich zakończeniu;
- włączenie niektórych grup mieszkańców do procesu diagnozowania jako współbadaczy (np. seniorzy badający sytuację seniorów).

5) Praktyczność

Cel diagnozy jest praktyczny, jest nim – jak już stwierdziliśmy – dostarczenie władzom gminy informacji o potrzebach mieszkańców w zakresie usług społecznych. Informacje te powinny stać się podstawą lokalnej polityki społecznej, zdolnej do trwałego i kompleksowego rozwiązywania problemów społecznych i tworzenia warunków rozwoju lokalnego.

Aby to osiągnąć, diagnoza powinna spełniać następujące warunki:

- zawierać zestaw rekomendacji wynikających z trafnego rozpoznania potrzeb i potencjałów;
- wskazywać podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań;
- być uzupełniana i korygowana w sytuacji zmian wymagających interwencji.

Proces przeprowadzania badań diagnozujących potrzeby i potencjał społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych składał się z kilku etapów, niezbędnych do stworzenia rzetelnej diagnozy, która przyczyni się do zaprojektowania działań wspierających, świadczonych przez wspólnotę samorządową, które w sposób funkcjonalny będą uzupełniać usługi społeczne realizowane przez podmioty działające w zakresie polityki społecznej na terenie gminy Czarna Dąbrówka.

Przeprowadzone badanie, które diagnozuje potrzeby i potencjał społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych składało się z kilku etapów. Zostały one przedstawione poniżej.

Rysunek 1: Etapy procesu badawczego

2.2. PROBLEMY I PYTANIA BADAWCZE

Określenie problemu badawczego jest punktem wyjścia badań. Inaczej istotne jest utworzenie zespołu pytań, na które badanie ma dostarczyć odpowiedzi. Do wyjaśnienia problemu badawczego natomiast niezbędne są pytania szczegółowe w celu ułatwienia analizy całego zagadnienia, w celu rozplanowania badań a także w celu uchronienia badacza przed pominięciem ważnych aspektów badanego problemu.

W niniejszej diagnozie sformułowano następujący problem główny:

„Jakie potrzeby w zakresie usług społecznych występują w Gminie Czarna Dąbrówka?”

W oparciu o problem główny wysunięto szereg pytań badawczych, skierowanych do dwóch poddanych badaniom grup: dorosłych mieszkańców Gminy Czarna Dąbrówka oraz uczniom klas VII i VIII ze szkół z terenu Gminy Czarna Dąbrówka.

Pytania badawcze zawarte w ankiecie dla dorosłych mieszkańców Gminy Czarna Dąbrówka:

- 1) Jak ocenia Pan/Pani obecne warunki życia mieszkańców Gminy Czarna Dąbrówka?
- 2) Jakim osobom/grupom społecznym żyje się w Gminie Czarna Dąbrówka najtrudniej?
- 3) Z jakimi problemami/ trudnościami życiowymi zmagają się najczęściej rodziny w Gminie Czarna Dąbrówka?
- 4) Jakie bariery i problemy najbardziej utrudniają funkcjonowanie osobom starszym i/lub z niepełnosprawnościami w Gminie Czarna Dąbrówka?
- 5) Jakie negatywne zjawiska dotyczące dzieci i młodzieży z Gminy Czarna Dąbrówka występują najczęściej?
- 6) Jakich trudności doświadczają najczęściej osoby bezrobotne w Gminie Czarna Dąbrówka?
- 7) Jakie działania są najważniejsze, aby aktywizować zawodowo osoby bezrobotne w Gminie Czarna Dąbrówka w najbliższych latach?
- 8) Jakie działania w najbliższych latach w Gminie Czarna Dąbrówka są najważniejsze, aby wspierać osoby starsze i/lub z niepełnosprawnościami oraz ich rodziny?
- 9) Jakie działania są najważniejsze, aby wspierać rodziny z dziećmi w najbliższych latach w Gminie Czarna Dąbrówka?
- 10) Jakie działania w najbliższych latach w Gminie Czarna Dąbrówka są najważniejsze, aby promować zdrowie, zdrowy tryb życia?

11) Jakie działania w najbliższych latach w Gminie Czarna Dąbrówka są najważniejsze pod kątem profilaktyki uzależnień oraz wsparcia osób uzależnionych i ich rodzin?

12) Jakie działania w najbliższych latach w Gminie Czarna Dąbrówka są najważniejsze, aby wspierać rozwój aktywności społecznej i obywatelskiej?

Pytania badawcze skierowane do uczniów klas VII i VIII z terenu Gminy Czarna Dąbrówka:

1) Jak oceniasz warunki życia mieszkańców w Gminie Czarna Dąbrówka?

2) W jaki sposób w ciągu ostatniego roku angażowałeś/aś się w życie społeczności swojej miejscowości?

3) Czy uczęszczasz (i ewentualnie jak często) na dodatkowe zajęcia, np. muzyczne, sportowe, plastyczne itp. organizowane w szkole?

4) Czy uczęszczasz (i ewentualnie jak często) na dodatkowe zajęcia, np. muzyczne, sportowe, plastyczne itp. organizowane poza szkołą?

5) Jeżeli na pytania nr 3 i 4 odpowiedziałeś/aś „nie” to prosimy odpowiedzieć z jakiego powodu nie uczestniczysz w zajęciach dodatkowych?

6) Jak spędzasz czas wolny?

7) Jakie działania w najbliższych latach w Gminie Czarna Dąbrówka uważasz za najważniejsze dla rozwoju dzieci i młodzieży?

8) Czy planujesz w przyszłości mieszkać w Gminie Czarna Dąbrówka?

9) Jeśli na pytanie nr 8 odpowiedziałeś/aś nie, dlaczego nie chcesz mieszkać w Gminie Czarna Dąbrówka?

10) Jeśli na pytanie nr 8 odpowiedziałeś/aś, że nie chcesz mieszkać w Gminie Czarna Dąbrówka, co mogłoby Cię tu zatrzymać?

2.3. ZASTOSOWANE METODY I TECHNIKI BADAWCZE

Najważniejszym aspektem badania było określenie potencjału i potrzeb społeczności lokalnej w zakresie szeroko pojętych usług społecznych. W tym celu zdecydowano się na przeprowadzenie komplementarnych badań, zrealizowanych wśród dwóch grup społecznych:

- dorosłych mieszkańców Gminy Czarna Dąbrówka

➤ uczniów klas VII i VIII szkół podstawowych z terenu Gminy Czarna Dąbrówka

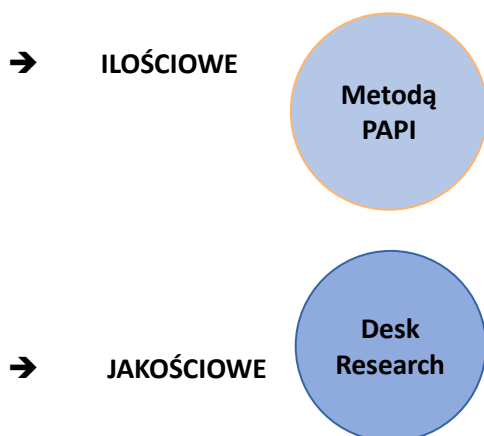
Włączenie w proces diagnozy przedstawicieli grup społecznych w różnym przedziale wiekowym umożliwiło przyjrzenie się potrzebom w zakresie usług społecznych i potencjałom służącym ich zaspokajaniu z różnych perspektyw.

Badania zostały wykonane zarówno zgodnie z **metodologią jakościową**, jak i **metodologią ilościową**. Zarówno w przypadku dorosłych mieszkańców Gminy Czarna Dąbrówka, jak i niepełnoletnich uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Czarna Dąbrówka wykorzystano technikę PAPI (ang. Papier and Pen Personal Interview), która opiera się na na bezpośrednim wywiadzie kwestionariuszowym.

W ramach przeprowadzonych badań wykorzystano również **analizę danych zastanych** (ang. Desk Research), czyli technikę badawczą polegającą na kompilacji, analizowaniu oraz przetwarzaniu danych i informacji pochodzących z istniejących źródeł, a następnie formułowaniu na ich podstawie wniosków dotyczących badanego problemu. Analizie poddane zostały dane z Głównego Urzędu Statystycznego oraz programy wykonawcze, raporty, sprawozdania i analizy w zakresie polityki społecznej prowadzonej na terenie Gminy Czarna Dąbrówka.

Rysunek 2: Wykorzystane metody i techniki badawcze

METODY I TECHNIKI BADAWCZE

Koncepcja badania uwzględniła zapewnienie trafności i rzetelności planowanych działań. W tym celu konieczne było pozyskanie informacji i danych z różnych środowisk, zastosowanie różnorodnych technik i metod badawczych. Dzięki temu udało się uzyskać bardziej wiarygodne oraz pogłębione wnioski, wszechstronny opis i wyjaśnienie zjawisk związanych z potrzebami i potencjałem mieszkańców Gminy Czarna Dąbrówka w zakresie usług społecznych.

2.4. DOBÓR PRÓBY BADAWCZEJ

Społeczność, którą chcemy poddać badaniu najczęściej jest zbyt liczna, aby móc zbadać wszystkich jej członków, dlatego wybiera się jej reprezentację. Występują dwa typy doboru próby:

- **losowy**
- **nielosowy**

Podejmując decyzję o wyborze doboru próby, kierowano się tym, jaki jest cel badań. Wykorzystany w diagnozie **losowy dobór próby** umożliwił taki dobór respondentów, by stanowili oni jak najbardziej wartościowe źródło informacji o badanym zjawisku.

Badania prowadzone były od czerwca 2024 r. do sierpnia 2024 r. Wzięto w nich udział łącznie 200 osób, w tym 100 dorosłych mieszkańców Gminy Czarna Dąbrówka, oraz 100 uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Czarna Dąbrówka z klas VII i VIII. Poniżej przedstawiona została szczegółowa struktura próby badawczej.

Rysunek 3: Informacje dotyczące próby badawczej

PRÓBA BADAWCZA	
DOROŚLI MIESZKAŃCY	UCZNIOWIE SZKÓŁ PODSTAWOWYCH KLAS VII I VIII
100 osób	100 osób

STRUKTURA BADANEJ PRÓBY WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

W badaniu diagnozującym potrzeby mieszkańców Gminy Czarna Dąbrówka w zakresie usług społecznych wzięto udział 100 dorosłych mieszkańców Gminy Czarna Dąbrówka oraz 100 uczniów z klasy VII i VIII z terenu Gminy Czarna Dąbrówka. Poniżej przedstawiona została struktura badanej próby ze względu na płeć. W danych dotyczących osób dorosłych można zauważyć, że pod względem liczby wypełnionych ankiet, w badaniu znaczną przewagę miały kobiety- stanowiły one 73 % ogółu, natomiast mężczyźni- 27%. Wśród młodzieży dane dotyczące płci były bardziej wyrównane: 52% stanowiły kobiety, 48% mężczyźni.

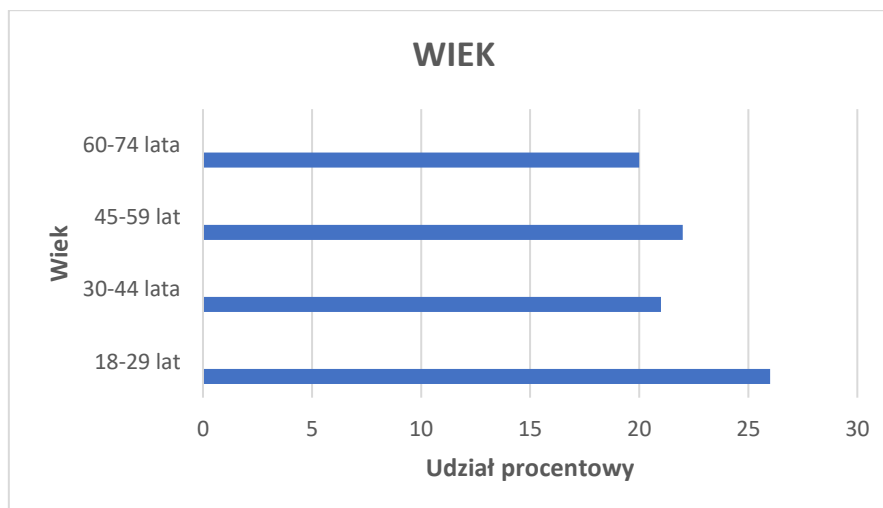
Tabela 1: Płeć

PŁEĆ- dorośli	
Kobiety- 73%	Mężczyźni- 27%

PŁEĆ- uczniowie klas VII i VIII	
Kobiety- 52%	Mężczyźni- 48%

Z oczywistych względów wśród danych zebranych w ankiecie skierowanej do młodzieży z klas VII i VIII z terenu Gminy Czarna Dąbrówka, 100 % ankietowanych znajduje się w przedziale wiekowym 13-15 lat. Analiza struktury badanej grupy osób dorosłych pokazuje, iż respondenci są mocno zróżnicowani pod względem wieku. Najliczniejszą grupę stanowią ankietowani mający 18-29 lat (26%). Wśród osób biorących udział w badaniu byli również mieszkańcy w wieku 45-59 lat (22%) oraz w wieku 30-44 lata (21%). Mniejszy udział w badaniu mieli respondenci w wieku 60-74 lata (20%) a najmniejszy w wieku 75 i więcej (11%).

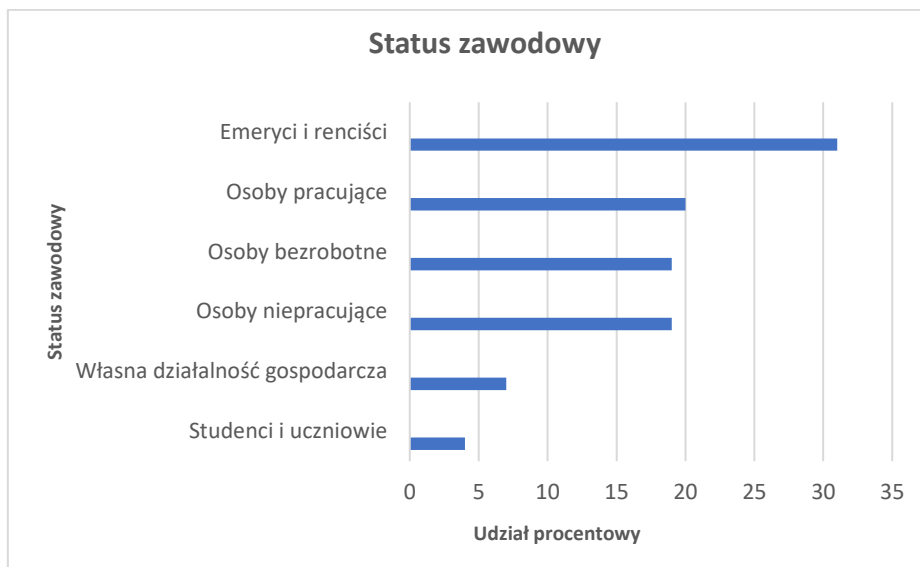
Wykres 1: Wiek

Na poniższym wykresie zaprezentowany został status zawodowy dorosłych mieszkańców Gminy Czarna Dąbrówka. Największy udział w badaniu miały osoby o statusie emeryta/rencisty (31%), natomiast kolejną najliczniejszą grupę stanowili ankietowani pracujący na umowę o pracę/zlecenie/dzieło (20%). Na identycznym poziomie w zakresie statusu zawodowego klarowały się osoby niepracujące (19%) i bezrobotne (19%). Najmniejszą grupę respondentów

stanowiły osoby prowadzące własną działalność gospodarczą (7%) oraz uczniowie i studenci (4%).

Wykres 2: Status zawodowy

2.5. NARZĘDZIA BADAWCZE

Narzędzia badawcze to przedmiot służący do realizacji wybranej techniki badań. O ile technika badawcza oznacza czynność, na przykład obserwowanie, prowadzenie wywiadu, o tyle narzędzia badawcze to instrument służący do technicznego gromadzenia danych z badań. Badacze, którzy zajmują się tworzeniem narzędzi badawczych rozróżniają dwa typy kwestionariusza:

- kwestionariusz ankiety, czyli gotowy formularz z pytaniami skierowanymi do respondentów; to właśnie ten typ kwestionariusza wykorzystywany był w przeprowadzonych badaniach,
- kwestionariusz wywiadu składa się ze schematu pytań zadawanych przez ankietera, który wcześniej na zaplanowaną ich formę i kolejność.

Kwestionariusz naszej ankiety składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru. Widniała w nim informacja o instytucji prowadzącej badania, instrukcji dotyczącej sposobu odpowiedzi na pytania, pytań właściwych oraz wzmianki o zapewnieniu anonimowości i podziękowanie respondentom za udział w badaniu.

3. OPIS OBSZARU OBJĘTEGO DIAGNOZĄ

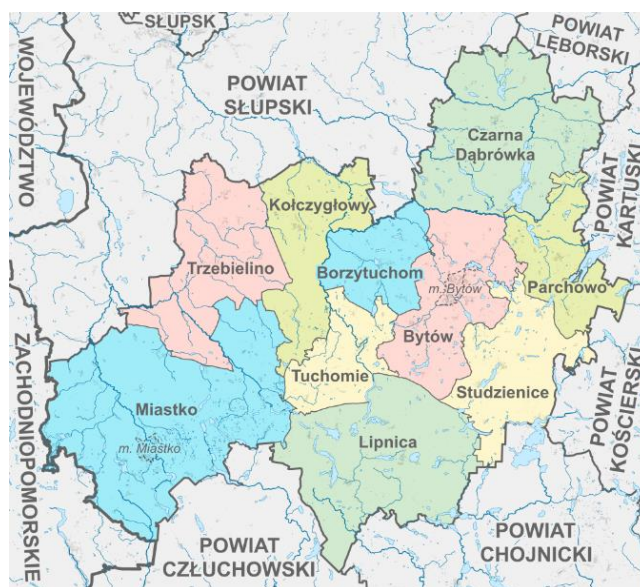
3.1. POŁOŻENIE

Gmina Czarna Dąbrówka to druga co do wielkości gmina wiejska w Powiecie Bytowskim (298 km²), położona w skrajnej, północno-wschodniej jego części, na pograniczu Pojezierza Kaszubskiego i Wysoczyzny Polanowskiej. Gmina stanowi 13,6 % powierzchni powiatu.

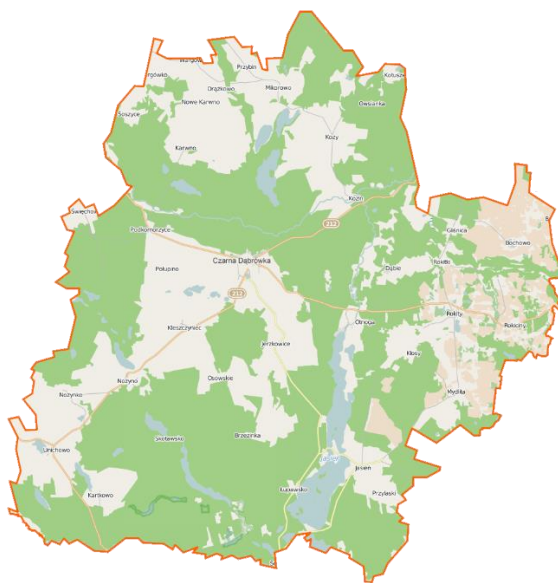
Podział administracyjny obejmuje 43 miejscowości, które wchodzi w skład 25 sołectw: Bochowo, Bochówko, Czarna Dąbrówka, Dęby, Jasień, Jerzkowice, Karwno, Kartkowo, Kleszczyniec, Kłosy, Kotuszewo, Kozy, Mikorowo, Mydlita, Nożyno, Nożynko, Otnoga, Osowskie, Podkomorzyce, Przyłaski, Rokiciny, Rokitki, Rokity, Unichowo, Wargowo, które zamieszkuje 5687 mieszkańców (wg stanu na dzień 31 grudnia 2023 r.).

Miejscowości tworzą ogniwa sieci jednostek osadniczych, gdzie w centrum gminy znajduje się najwyższej rangi wieś gminna Czarna Dąbrówka z największą liczbą mieszkańców, największą ofertą usługową i miejsc pracy a także siedzibą władz gminy i usług publicznych. Gmina graniczy z gminami: Borzytuchom, Bytów, Parchowo (Powiat Bytowski), Potęgowo, Dębica Kaszubska (Powiat Słupski), Cewice (Powiat Lęborski), oraz Sierakowice (Powiat Kartuski).

Rysunek 4: Położenie gminy Czarna Dąbrówka na terenie powiatu bytowskiego

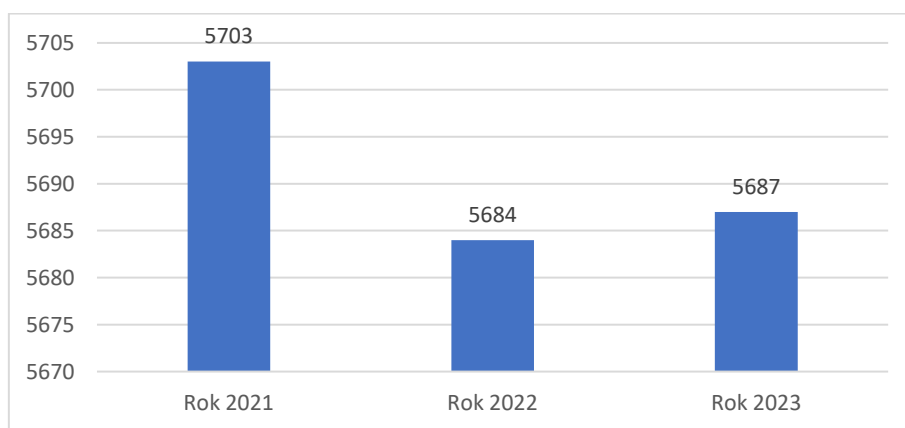
Rysunek 5: Mapa gminy Czarna Dąbrówka

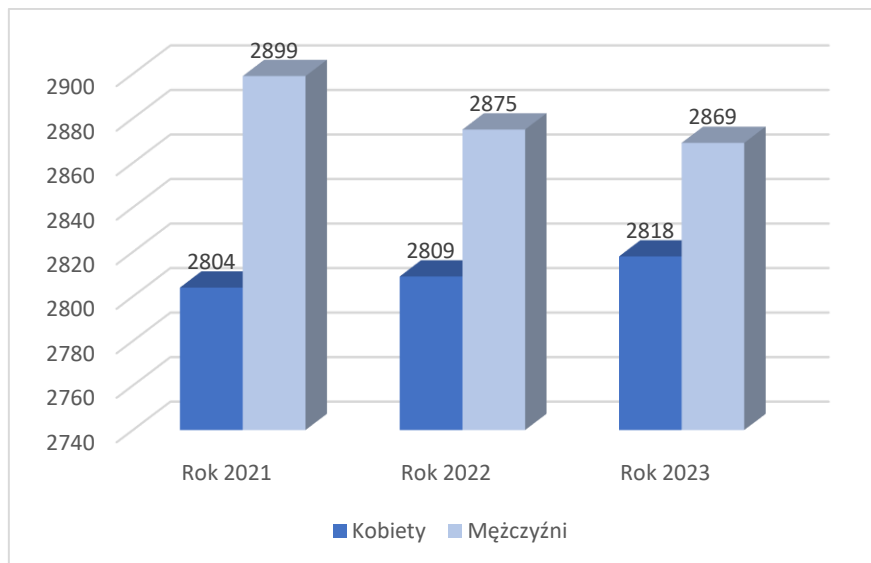
3.2. UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE

Gminę Czarna Dąbrówka zamieszkuje 5 687 osób (stan na 31.12.2023 r.). Na przestrzeni lat 2021-2023 liczba mieszkańców ulegała nieznacznym zmianom, co obrazuje poniższy wykres.

Wykres 3: Liczba osób zamieszkujących gminę Czarna Dąbrówka w latach 2021-2023

Liczba kobiet zamieszkujących Gminę Czarna Dąbrówka jest nieco mniejsza od liczby mężczyzn. Na dzień 31 grudnia 2023 r. liczba kobiet wynosiła 2 818 (49,55 %), a mężczyzn 2 869 (50,45 %).

Wykres 4: Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Czarna Dąbrówka w latach 2021-2023

Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów jest w Gminie Czarna Dąbrówka dodatni i na koniec roku 2023 wynosi 15. Na przestrzeni lat 2021-2023 przyrost naturalny w Gminie ulegał wahaniom, gdyż w 2021 roku był dodatni i wyniósł 4, w 2022 roku spadł do wartości -3, a następnie w 2023 roku wzrósł do 15.

Tabela 2: Przyrost naturalny w Gminie Czarna Dąbrówka na przestrzeni lat 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
urodzenia żywe	78	59	72
zgony	74	62	57
<i>przyrost naturalny</i>	4	-3	15

Struktura ludności w Gminie Czarna Dąbrówka według ekonomicznych grup wieku w roku 2023 przedstawiała się następująco:

- 1 394 mieszkańców było w wieku przedprodukcyjnym, co stanowi 24,52% wszystkich mieszkańców;
- 3 185 mieszkańców było w wieku produkcyjnym, co stanowi 56 % wszystkich mieszkańców;

- 1 108 mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym, co stanowi 19,48 % wszystkich mieszkańców.

Na przestrzeni lat 2021-2023 dostrzegalny jest stopniowy spadek udziału osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności, natomiast na nieustannie podobnym poziomie kształtuje się odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym. Jeżeli chodzi o mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności, tendencja jest rosnąca.

Kolejną analizowaną kwestią jest saldo migracji wewnętrznych. W 2023 roku zarejestrowano 44 zameldowania w ruchu wewnętrznym oraz 61 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych, tak jak w latach poprzednich, było ujemne i wyniosło -17.

Tabela 3: Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Czarna Dąbrówka w latach 2021-2023:

wyszczególnienie	2021	2022	2023
zameldowania w ruchu wewnętrznym	51	52	44
wymeldowania w ruchu wewnętrznym	106	78	61
<i>saldo migracji wewnętrznych</i>	-55	-26	-17

4. PREZENTACJA WYNIKÓW BADAŃ W GMINIE CZARNA DĄBRÓWKA

W niniejszej części określone zostały zasoby Gminy Czarna Dąbrówka zakresie usług społecznych wraz z wynikami badań ankietowych przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców oraz uczniów klas VII i VIII z terenu gminy Czarna Dąbrówka, w podziale na określone obszary:

- 1) Polityka prorodzinna oraz wspieranie rodziny,
- 2) System pieczy zastępczej,
- 3) Pomoc społeczna,
- 4) Promocja i ochrona zdrowia,
- 5) Wspieranie osób z niepełnosprawnościami i starszych,
- 6) Edukacja publiczna,
- 7) Przeciwdziałanie bezrobociu,
- 8) Kultura, kultura fizyczna oraz turystyka,
- 9) Aktywność obywatelska.

Każdy z powyższych podrozdziałów został podzielony na części:

➔ **Analiza danych zastanych**

➔ **Potrzeby w zakresie usług społecznych w opinii dorosłych mieszkańców Gminy Czarna Dąbrówka**

lub/i

➔ **Potrzeby w zakresie usług społecznych w opinii uczniów klas VII i VIII z terenu Gminy Czarna Dąbrówka**

Poniższa analiza opierała się na danych empirycznych pochodzących z różnego rodzaju dokumentów, sprawozdań i raportów w zakresie polityki społecznej. Posłużono się także danymi Głównego Urzędu Statystycznego.

4.1. POLITYKA PRORODZINNA I WSPIERANIE RODZINY

Polityka rodzinna definiowana jest jako „działania rządu na rzecz dzieci i ich rodziców mające na celu kształtowanie, zgodnie z zasadą pomocniczości, odpowiednio korzystnej sytuacji życiowej rodzin posiadających dzieci lub poszczególnych osób spełniających role rodzinne”. Wsparcie rodziny polega w szczególności na: wzmocnieniu roli i funkcji rodziny, rozwijaniu umiejętności opiekuńczo- wychowawczych rodziny, podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny, pomocy w integracji rodziny, przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny, dążeniu do reintegracji rodziny, pracy z rodziną, pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Analiza danych zastanych na podstawie źródeł wtórnych

Analiza obszaru jakim jest polityka prorodzinna oraz wspieranie rodziny rozpoczęta została od przedstawienia wskaźników dotyczących małżeństw mieszkańców Gminy Czarna Dąbrówka, w porównaniu do wartości w całym województwie pomorskim oraz Polsce.

Jak wynika z zebranych danych w Gminie Czarna Dąbrówka liczba małżeństw na 1 000 ludności na przestrzeni lat 2021-2023 uległa zmniejszeniu, przyjmując w 2023 roku najniższą wartość, t.j. 4,4, która była jednocześnie wyższa niż na terenie całego województwa pomorskiego (4,1) oraz Polski (3,9).

Tabela 4: Liczba małżeństw na 1 000 ludności w Gminie Czarna Dąbrówka w porównaniu do województwa pomorskiego i Polski w latach 20221-2023

Gmina Czarna Dąbrówka			
wyszczególnienie	2021	2022	2023
małżeństwa na 1 000 ludności	6,5	5,3	4,4
Województwo pomorskie			
wyszczególnienie	2021	2022	2023
małżeństwa na 1 000 ludności	4,7	4,5	4,1
Polska			
wyszczególnienie	2021	2022	2023
małżeństwa na 1 000 ludności	4,4	4,1	3,9

Wychowanie przedszkolne jest pierwszym szczeblem w systemie edukacji, gdzie w sposób świadomy i zaplanowany oddziałuje się na dziecko. Wychowanie i nauczanie odbywa się wg

przyjętego programu dla każdej grupy wiekowej, z uwzględnieniem form i sposobu kształcenia do ogólnego poziomu rozwoju psychicznego dziecka. W roku szkolnym 2023/2024 wychowaniem przedszkolnym objęte zostały dzieci od 2,5 do 5 lat. Oddziały przedszkolne realizowały programy wychowania przedszkolnego uwzględniające podstawę programową wychowania przedszkolnego, zapewniającą bezpłatne nauczanie, wychowanie i opiekę w czasie nie krótszym niż 5 godzin dziennie.

W Gminie Czarna Dąbrówka wg stanu na 30.09.2023 r. łącznie 259 dzieci korzysta z wychowania przedszkolnego. Biorąc pod uwagę liczbę korzystających z wychowania przedszkolnego, gmina w 100 % zaspokajała potrzeby w tym zakresie.

Tabela 5: Dane o dzieciach w oddziałach przedszkolnych w Gminie Czarna Dąbrówka

Dane o dzieciach w oddziałach przedszkolnych w Gminie Czarna Dąbrówka wg. stanu na 30.09.2023 r.	Liczba oddziałów	Liczba dzieci		Ogółem
		Poniżej „0”	„0”	
Oddział przedszkolny w Cz. Dąbrówce	4	54	28	82
Oddział przedszkolny w Rokitach	5	64	32	96
Oddział przedszkolny w Nożynie	3	27	14	41
Oddział przedszkolny w Jasieniu	3	26	14	40
Ogółem	15	171	88	259

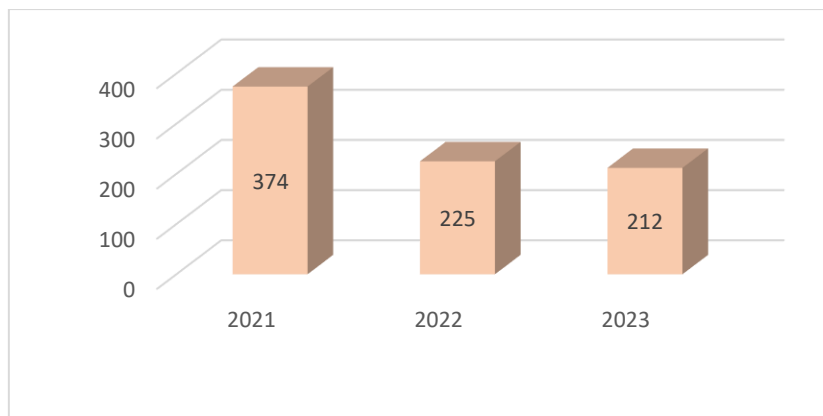
Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Gminy Czarna Dąbrówka w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzać istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Główną jednostką organizacyjną w Gminie Czarna Dąbrówka zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny jest Centrum Usług Społecznych w Czarnej Dąbrówce (do dnia 31 grudnia 2023 r.- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej), które służy pomocą rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia ich niezbędnych potrzeb i umożliwia życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W 2023 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej Dąbrówce (obecny CUS) objął pomocą społeczną 212 rodzin. W rodzinach, którym udzielono pomocy w formie świadczeń z pomocy społecznej przebywało 851 tj. 14,40% ogółu mieszkańców gminy Czarna Dąbrówka. Bez względu na rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania świadczenia przyznano decyzją

administracyjną dla 375 osób, co pokazuje, że w stosunku do ogółu mieszkańców gminy Czarna Dąbrówka świadczeniobiorcy stanowią 6,31%. W 2023 r. pracą socjalną pracownicy socjalni objęli 136 rodzin, w których przebywało 496 osób.

Na przestrzeni lat 2021-2023 liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w Gminie nieznacznie malała, co obrazuje poniższy wykres.

Wykres 5: Liczba rodzin objętych pomocą społeczną w gminie Czarna Dąbrówka w latach 2021- 2023

W 2023r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej Dąbrówce realizował wieloletni program wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023 (Uchwała nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r.). Celem programu "Posiłek w szkole i w domu" jest zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza osób starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych. Istotnym elementem programu jest także zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym zjedzenia gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. Takie rozwiązanie daje bowiem większą kontrolę nad jakością kupowanych produktów, z których przygotowywane są posiłki, oraz nad procesem ich przygotowywania.

W 2023 r. z programu "Posiłek w szkole i w domu" skorzystało 117 rodzin, w których było 578 osób. Dożywianie było zapewnione w formie jednego gorącego posiłku dla 234 dzieci uczęszczających do Szkół Podstawowych w: Czarnej Dąbrówce, Nożynie i Rokitach.

Widoczny jest znaczny wzrost liczby dzieci korzystających z posiłków, w przypadku ogółu osób objętych tą formą wsparcia, również dostrzegalna jest tendencja wzrostowa.

Tabela 6: Liczba osób korzystających z pomocy w formie posiłków w latach 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
Liczba osób ogółem	510	549	578
Liczba dzieci	215	236	234

W Gminie Czarna Dąbrówka, przy współpracy z Bankiem Żywności w Słupsku realizowano Program Operacyjny „Pomoc Żywnościowa”, Podprogram 2021 współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, którego celem było zapewnienie najuboższym mieszkańcom Polski pomocy żywnościowej oraz uczestnictwa w działaniach w ramach środków towarzyszących.

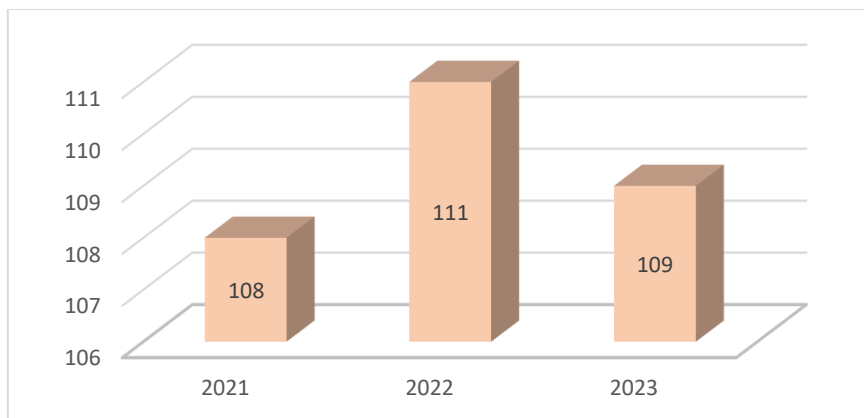
Pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wydali 411 skierowań. Łącznie pomoc w postaci żywności otrzymały 1402 osoby z terenu Gminy Czarna Dąbrówka.

Mieszkańcy Gminy mogą skorzystać także z wsparcia na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Celem Programu jest udzielenie pomocy kobietom w ciąży zagrożonej, a także dzieciom, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie, bądź nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu w okresie prenatalnym. Świadczenie przysługuje jednorazowo, w wysokości 4 000 zł jednemu z rodziców, opiekunowi prawnemu lub faktycznemu dziecka. W Gminie Czarna Dąbrówka w 2023 roku wypłacono 1 świadczenie, w roku 2022 również 1 świadczenie, w roku 2021 natomiast nie wypłacono świadczeń „Za Życiem”.

Dla rodzin wielodzietnych z terenu Gminy Czarna Dąbrówka w których wychowuje się troje lub więcej dzieci proponowane jest wsparcie w postaci **Karty Dużej Rodziny**. Karta Dużej Rodziny to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin z trojgiem lub większą liczbą dzieci oferowanych zarówno w instytucjach publicznych, jak i firmach prywatnych. Jej posiadacze mają możliwość tańszego korzystania z ofert instytucji kultury, sklepów, środków komunikacji, punktów usługowych, ośrodków sportowych i rekreacyjnych będących partnerami Karty. W 2023r. w Gminie Czarna Dąbrówka wydano **194** Karty Dużej Rodziny.

Na przestrzeni lat 2021-2023 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych klaruje się na podobnym poziomie. W 2021 roku udzielono wsparcia z tego powodu 108 rodzinom, w 2022 roku- 111 rodzinom, a w 2023 roku 109 rodzinom.

Wykres 6: Rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych w latach 2021-2023

Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych w 2023 roku jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się na pierwszym miejscu. Rodziny borykające się z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych stanowiły aż 51,41% ogółu. Na przestrzeni lat 2021-2023 ich udział uległ znacznemu zwiększeniu, gdyż w 2021 r. było to 28,50 %, a w 2022 r.- 29,92 %.

Poprawa całościowego funkcjonowania rodziny jest możliwa dzięki wspierającej aktywności asystenta rodziny, którego możliwość przydzielenia do danej rodziny wprowadziła ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W 2023r. w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Czarnej Dąbrówce zatrudniony był jeden asystent rodziny. Wsparciem asystenta rodziny objętych zostało **8 rodzin**. W 2023r. zakończono pracę asystenta w 1 rodzinie ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę.

Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba rodzin objętych asystentura ulegała wahaniom, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7: Dane dotyczące pracy asystenta rodziny na przestrzeni lat 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
Liczba asystentów	1	1	1
Liczba rodzin objętych wsparciem	10	13	8
Liczba rodzin, z którymi zakończono współpracę	1	5	1

W 2023 roku w Gminie Czarna Dąbrówka nie było rodzin wspierających, których zadaniem jest niesienie pomocy rodzinie w przewyżnianiu trudnych sytuacji życiowych (zakres działań obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego).

Kolejną analizowaną kwestią są dane dotyczące zjawiska **przemocy domowej**, korzystających z pomocy z tego powodu rodzin oraz zasobów na terenie Gminy Czarna Dąbrówka umożliwiających pomoc i przeciwdziałanie temu problemowi.

Działaniami mającymi na celu zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej oraz stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych lub uwięzionych w przemoc domową zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej. Do zadań członków Zespołu należy między innymi: uczestnictwo w grupach roboczych w ramach realizowanych procedur „Niebieskie Karty”, prowadzenie wywiadów środowiskowych w rodzinach objętych procedurą, diagnozowanie problemów występujących w tych rodzinach oraz monitorowanie funkcjonowania rodzin dzięki kontaktowi z innymi instytucjami.

W 2023r. Zespół Interdyscyplinarny Gminy Czarna Dąbrówka otrzymał 14 zgłoszeń o stosowaniu przemocy w rodzinie, w tym:

- liczba formularzy „Niebieskiej Karty” wypełnionych przez pracowników socjalnych: 3NK;
- liczba formularzy „Niebieskiej Karty” wypełnionych przez inne jednostki i instytucje: 11 NK.

W 2023r. liczba ofiar przemocy w rodzinie: 12 kobiet, 3 mężczyzn i 8 dzieci, natomiast liczba sprawców przemocy w rodzinie: 1 kobieta, 10 mężczyzn.

W 2023r. odbyło się 5 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego oraz 37 posiedzeń grup roboczych. Podczas posiedzeń grup roboczych sporządzono:

- 11 formularzy „Niebieska Karta- C”

- 10 formularzy „Niebieska Karta- D”

Forma przemocy, która była najczęściej stosowana przez sprawców przemocy, to przemoc psychiczna/emocjonalna i przemoc fizyczna.

W 2023 r. udzielono pomocy i wsparcia 33 osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, tym było 19 kobiet, 5 mężczyzn i 9 dzieci. Udzielono również 117 osobom pomocy w formie: poradnictwa psychologicznego (34 porad), poradnictwa socjalnego (46 porad), poradnictwa prawnego (9 porad) oraz poradnictwa pedagogicznego (28 porad).

Szczegółowe informacje dotyczące ochrony i pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie przedstawia poniższa tabela nr 13.

Tabela 8: Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w 2023r.

Rodzaj działania	Wskaźniki		Podmiot odpowiedzialny	
			Gmina	
Utworzenie	liczba utworzonych zespołów interdyscyplinarnych		1	
	liczba posiedzeń zespołów		5	
	liczba osób objętych pomocą zespołów interdyscyplinarnych	ogółem		34
		w tym kobiety	ogółem	13
			w tym niepełnosprawne	0
			w tym starsze	1
		w tym mężczyźni	ogółem	13
			w tym niepełnosprawne	0
	w tym starsi		1	
	w tym dzieci	ogółem	8	
		w tym niepełnosprawne	0	
	liczba utworzonych grup roboczych		14	
liczba posiedzeń grup		37		
ogółem		34		

i funkcjonowanie zespołów interdyscyplinarnych	liczba osób objętych pomocą grup roboczych	w tym kobiety	ogółem	13
			w tym niepełnoprawne	0
			w tym starsze	1
		w tym mężczyźni	ogółem	13
			w tym niepełnosprawni	0
			w tym starsi	1
		w tym dzieci	ogółem	8
			w tym niepełnospr niepełnosprawne	0

4.2. SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ

System pieczy zastępczej to to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadku niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Formami pieczy zastępczej są: rodzina zastępcza (spokrewniona, niezawodowa, zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna) oraz rodzinny dom dziecka, które zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie.

ANALIZA DANYCH ZASTANYCH NA PODSTAWIE ŹRÓDEŁ WTÓRNYCH

Zgodnie z art. 191 ust. 9 ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- a) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- b) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- c) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W 2023r. środki finansowane wydatkowane na powyższy cel to kwota **139 919,14 zł** na **19 dzieci** umieszczonych w pieczy zastępczej.

Tabela 9: Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz koszt odpłatności przez Gminę Czarna Dąbrówka w latach 2021-2023

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Liczba dzieci	9	11	19
Koszt odpłatności	80 467,44 zł	102 468,72 zł	139 919,14 zł

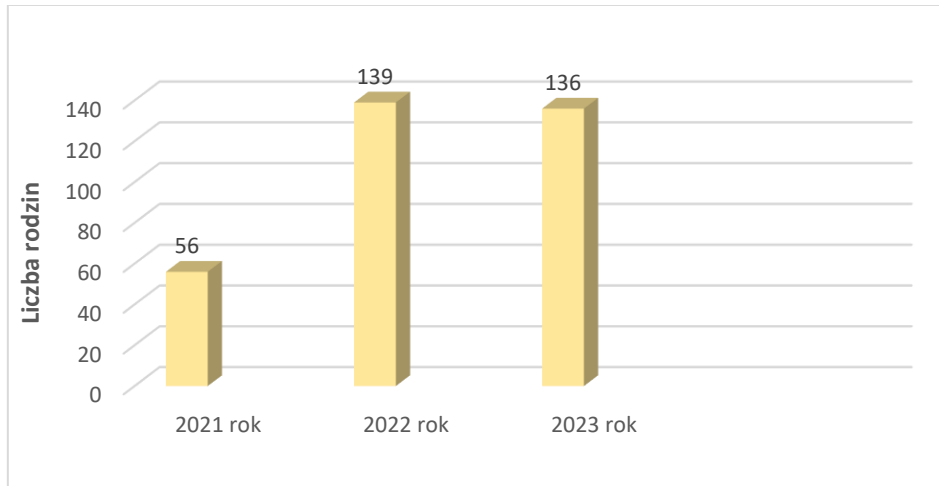
4.3. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera rodziny i osoby w formie usług w celu zaspokojenia niezbędnych potrzeb umożliwiających im życie w godnych warunkach.

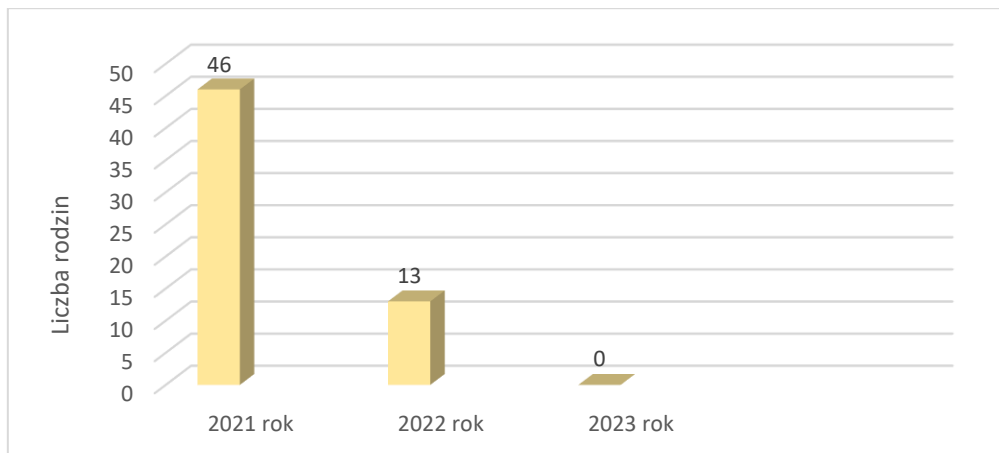
ANALIZA DANYCH ZASTANYCH NA PODSTAWIE BADAŃ WTÓRNYCH

Gminne zadania z zakresu pomocy społecznej, określone w ustawie o pomocy społecznej oraz innych przepisach realizowane były do grudnia 2023 r. przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej Dąbrówce, który z dniem 1 stycznia 2024 r. przekształcony został w Centrum Usług Społecznych w Czarnej Dąbrówce. Jednym z działań mających na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi jest praca socjalna. Planowana jest ona w oparciu o wywiad środowiskowy, dokonaną ocenę i diagnozę. Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej, a także ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności. Polega nie tylko na wsparciu finansowym, ale także na monitoringu środowiska, pomocy w kontakcie ze szkołą, przedszkolem, służbą zdrowia, urzędami, organizacjami pozarządowymi, jak również z rodziną w celu zapewnienia właściwej pomocy i opieki.

W 2023 roku **pracą socjalną** było 136 rodzin, w których znajdowało się 496 osób. Na przestrzeni lat 2021-2023 poziom ten ulegał wahaniom.

Wykres 7: Liczba rodzin korzystających z pracy socjalnej w latach 2021-2023

Kontrakt socjalny jest umową zawartą przez pracownika socjalnego z rodziną lub osobą ubiegającą się o pomoc. Jego celem jest przezwyciężenie trudnej sytuacji życiowej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Jak obrazuje poniższy wykres w latach 2021-2023 liczba zawartych kontraktów socjalnych systematycznie malała.

Wykres 8: Liczba zawartych kontraktów socjalnych w latach 2021-2023

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy udzielanie **schronienia** osobom tego pozbawionym. Następuje to poprzez przyznanie tymczasowego schronienia w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych albo schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi.

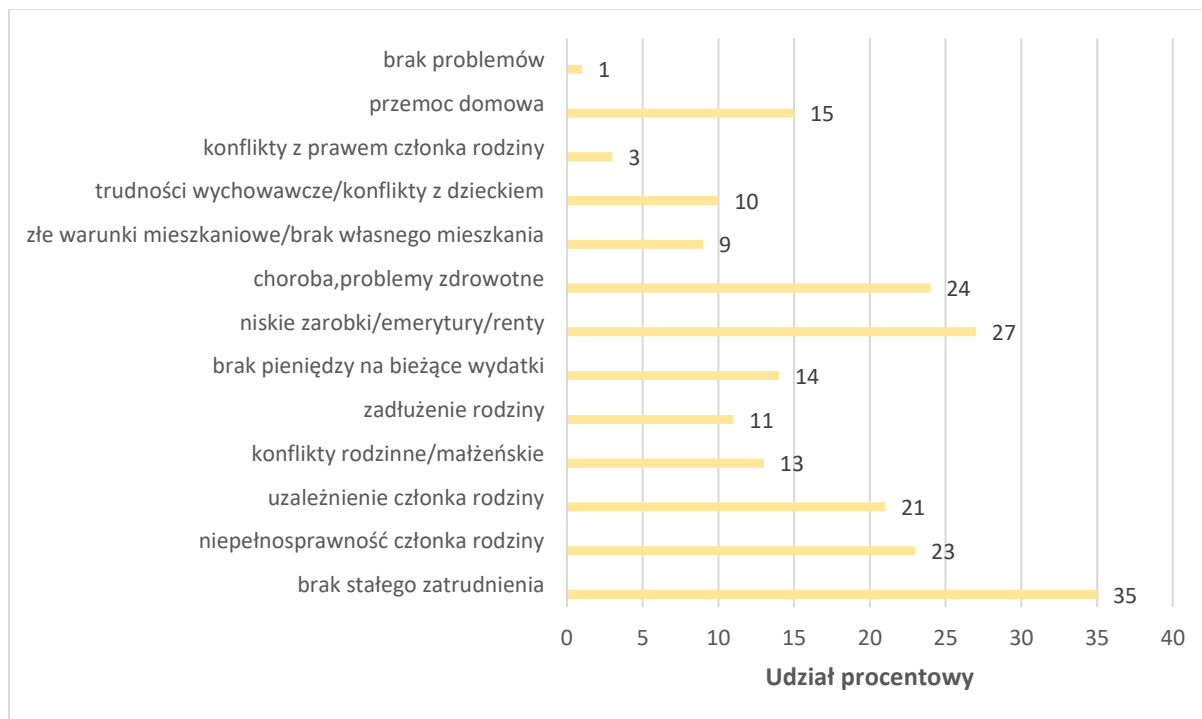
Bezdomni mieszkańcy z terenu Gminy Czarna Dąbrówka mogli skorzystać ze schronienia oferowanego przez Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynności w Gdyni, z którym GOPS/CUS w Czarnej Dąbrówce podpisał porozumienie na świadczenie usług w zakresie zapewnienia tymczasowego miejsca noclegowego w formie:

- Schroniska dla bezdomnych kobiet i mężczyzn w Wielu
- Schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi w Dobrucie
- Schroniska dla uzależnionych od alkoholu mężczyzn w Gdyni

POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY CZARNA DĄBRÓWKA

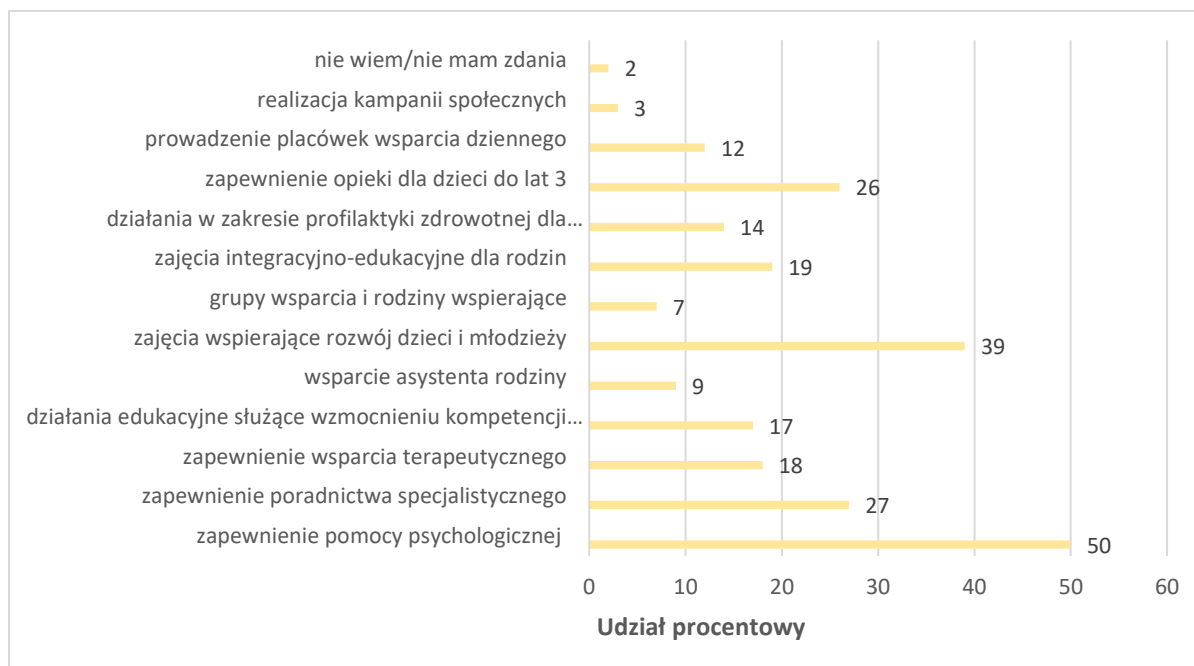
W niniejszej części diagnozy przedstawione zostały wyniki badań ankietowych wśród dorosłych mieszkańców Gminy Czarna Dąbrówka. Pytania zawarte w kwestionariuszu miały na celu wskazanie potrzeb mieszkańców Gminy Czarna Dąbrówka w zakresie usług społecznych w sferze wspierania rodziny oraz wszelkich działań na jej rzecz.

W jednym z pierwszych pytań mieszkańcy mieli wskazać na główne problemy/trudności życiowe, z którymi ich zdaniem zmagają się rodziny w Gminie Czarna Dąbrówka. Badani najczęściej wskazywali na brak stałego zatrudnienia (35%), niskie zarobki/emerytura/renta (27%), choroby i problemy zdrowotne (24%), niepełnosprawność członka rodziny (23%) a także uzależnienie członka rodziny, np. od alkoholu, narkotyków, internetu, hazardu (21%). nieco mniej ankietowanych wskazało na przemoc domową (15%), brak pieniędzy na bieżące wydatki (14%), konflikty rodzinne/małżeńskie (13%), zadłużenie rodziny, np. kredyty, pożyczki (11%), trudności wychowawcze/ konflikty z dzieckiem (10%) oraz złe warunki mieszkaniowe/brak własnego mieszkania (9%). Najmniej ankietowanych wskazało natomiast na problemy związane z konfliktem z prawem członków rodziny (3%). Natomiast 1% ankietowanych zadeklarowało, że rodziny w Gminie Czarna Dąbrówka nie doświadczają problemów i trudności życiowych.

Wykres 9: Z jakimi problemami / trudnościami życiowymi zmagają się najczęściej rodziny w Gminie Czarna Dąbrówka?

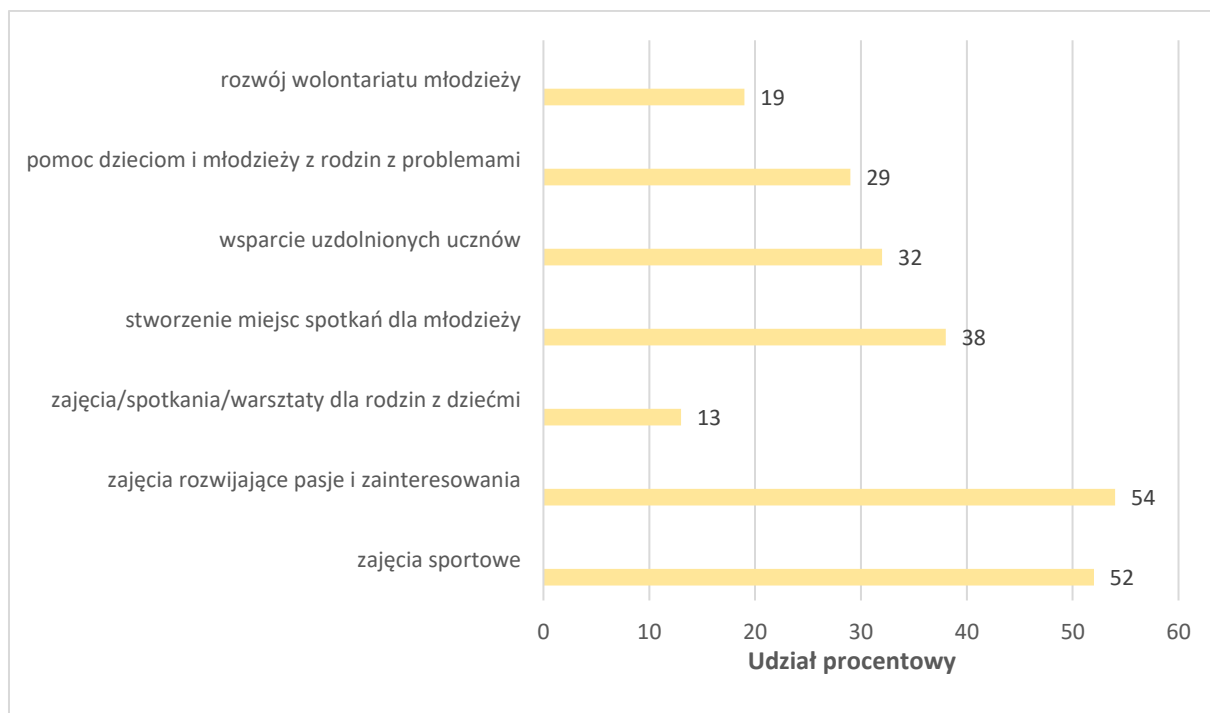
W dalszej kolejności poproszono dorosłych mieszkańców Gminy Czarna Dąbrówka o określenie jakie działania są najważniejsze, aby wspierać rodziny z dziećmi w najbliższych latach w Gminie Czarna Dąbrówka. Aż połowa respondentów wskazała zapewnienie pomocy psychologicznej (50%), w następnej kolejności wskazano zajęcia wspierające rozwój dzieci i młodzieży (39%), zapewnienie poradnictwa specjalistycznego (27%), zapewnienie opieki dla dzieci do lat trzech (26%). Nieco mniej ankietowanych wskazało na zajęcia integracyjno- edukacyjne dla rodzin (19%), zapewnienie wsparcia terapeutycznego (18%), działania edukacyjne służące wzmocnieniu kompetencji rodzicielskich (17%), działania w zakresie profilaktyki zdrowotnej dla rodziców i dzieci (14%) oraz prowadzenie placówek wsparcia dziennego (12%). Najmniej ankietowanych wskazało na wsparcie asystenta rodziny (9%), samopomocowe grupy wsparcia i rodziny wspierające (7%) oraz realizację kampanii społecznych (3%). Natomiast 2 % respondentów nie ma zdania na ten temat.

Wykres 10: Jakie działania są najważniejsze, aby wspierać rodziny z dziećmi w najbliższych latach w Gminie Czarna Dąbrówka?

W ankiecie skierowanej do uczniów klas VII i VIII z terenu Gminy Czarna Dąbrówka, zapytano z kolei młodzież, jakie działania w najbliższych latach w Gminie Czarna Dąbrówka uważają za najważniejsze dla rozwoju dzieci i młodzieży? Najwięcej, bo aż ponad połowa ankietowanych wskazała na zajęcia rozwijające pasje i zainteresowania (54%) oraz zajęcia sportowe (52%). Ponad jedna trzecia respondentów wskazała stworzenie miejsc spotkań dla młodzieży (38%) Natomiast blisko jedna trzecia ankietowanych uczniów wskazała na wsparcie wyjątkowo uzdolnionych uczniów (32%) oraz pomoc dzieciom i młodzieży z rodzin, które mają problemy (finansowe, wychowawcze, inne). Część uczniów jako ważne działanie uznała rozwój wolontariatu młodzieży (19%) oraz zajęcia/spotkania/warsztaty dla rodzin z dziećmi (13%).

Wykres 11: Jakie działania w najbliższych latach w Gminie Czarna Dąbrówka uważasz za najważniejsze dla rozwoju dzieci i młodzieży?

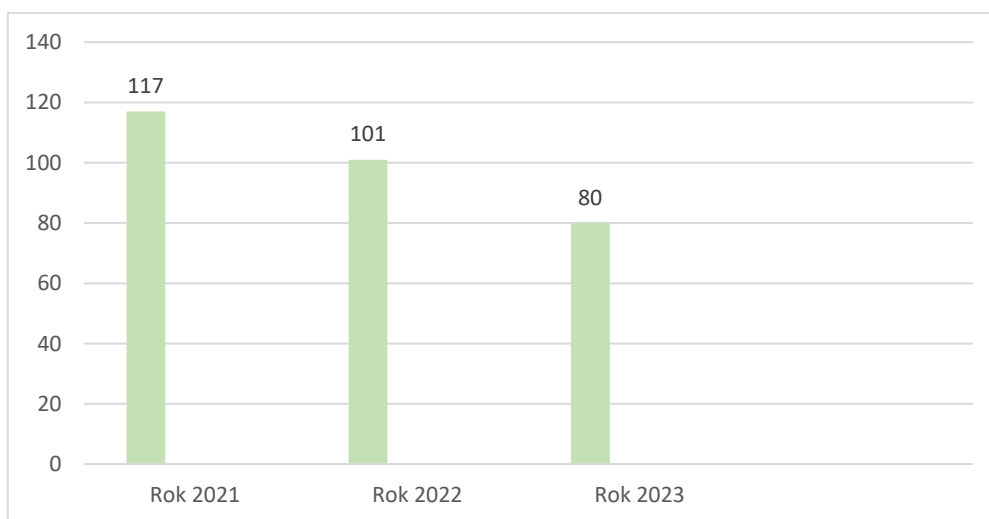
4.4. PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA

Zgodnie z definicją Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) pojęcie zdrowie oznacza stan „fizycznego, psychicznego i społecznego dobrostanu będącego wynikiem interakcji jednostki i środowiska”. Ochrona zdrowia wiąże się w szczególności z opieką zdrowotną, działalnością prewencyjną, informacyjną oraz promocją zdrowia.

ANALIZA DANYCH NA PODSTAWIE ŹRÓDEŁ WTÓRNYCH

Problem długotrwałej choroby dotyczy osób, które z powodu posiadanego schorzenia pozostają przez długi czas pod opieką lekarską, a choroba, na którą cierpią, często nie jest możliwa do całkowitego wyleczenia, a jedynie minimalizowane są jej objawy. Ciężka choroba jest definiowana jako taka, która zagraża życiu człowieka. Długotrwała lub ciężka choroba była na przestrzeni ostatnich trzech lat jednym z głównych powodów przyznawania pomocy społecznej mieszkańcom Gminy Czarna Dąbrówka, jednakże w omawianym okresie dostrzec można systematyczny spadek liczby beneficjentów w tym zakresie. W 2023 roku wsparcie w tym zakresie otrzymało 80 rodzin, w 2022 roku- 101 rodzin, natomiast w roku 2021 było to 117 rodzin.

Wykres 12: Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na przestrzeni lat 2021-2023

Długotrwała lub ciężka choroba w 2023 roku jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się w Gminie Czarna Dąbrówka na drugim miejscu. W tym samym roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wyniosła 80, w których

znajdowało się 270 osób a więc rodziny borykające się z problemem długotrwałej lub ciężkiej choroby stanowiły 37,73% ogółu.

Na koniec 2023 r. w Gminie Czarna Dąbrówka funkcjonowała **jedna przychodnia zdrowia**. Jest to duża niższa wartość niż w porównaniu do całego województwa pomorskiego, gdzie na koniec 2023 r. jedna przychodnia przypadała na 1685 mieszkańców, oraz Polski, gdzie jedna przychodnia przypada na 1413 mieszkańców. W 2023 r. w Gminie Czarna Dąbrówka funkcjonowała **jedna apteka**, co również znacznie odbiega od norm w skali województwa i kraju, gdzie średnie te kształtują się następująco: w województwie pomorskim jedna apteka lub punkt apteczny przypada na 3424 mieszkańców, natomiast w skali kraju jedna apteka lub punkt apteczny przypada na 2996 mieszkańców.

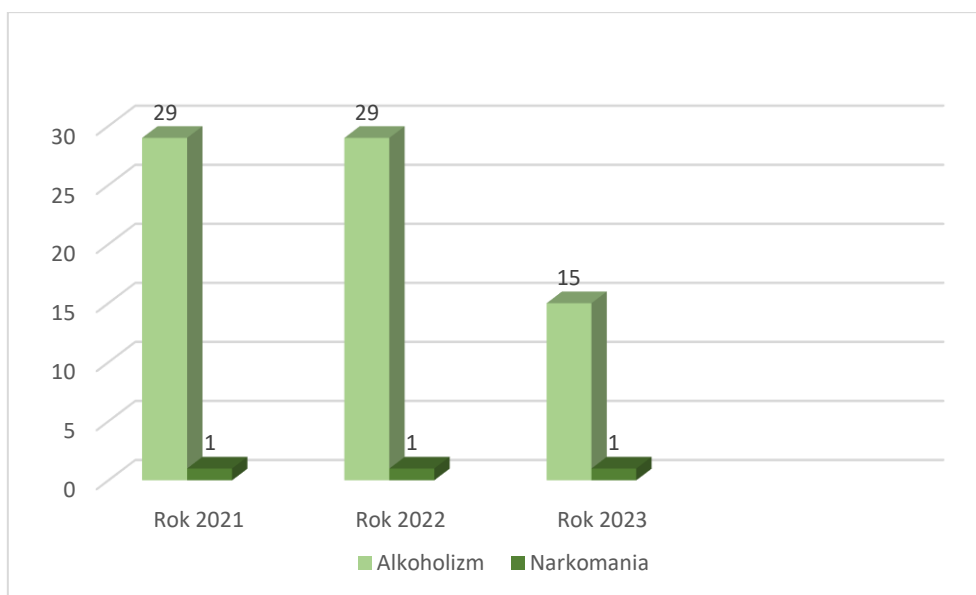
Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez Gminę należy organizacja i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla dzieci oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W 2023r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej Dąbrówce w ramach specjalistycznych usług opiekuńczych korzystał z usług 2 specjalistów (logopedy i pedagoga z doświadczeniem do pracy z dziećmi autystycznymi i zaburzonymi psychicznie). Usługami objęto dwoje dzieci, którym zapewniono usługi specjalistyczne w wymiarze zalecanym przez lekarza specjalistę. Kwota świadczeń wydatkowana na ten cel wyniosła **24 760,00 zł**. Od 2024 roku, teraz już Centrum Usług Społecznych przystąpiło również do realizacji specjalistycznych usług opiekuńczych dla dorosłych osób z zaburzeniami psychicznymi. Usługi te przeznaczone są dla osób dorosłych, wykazujących zaburzenia wymienione w art. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego: chorych psychicznie (wykazujących zaburzenia psychotyczne), upośledzonych umysłowo, osób wykazujących inne poważne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga formy pomocy i opieki niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym. W 2024 roku CUS w Czarnej Dąbrówce zatrudnił na umowę zlecenie dwie wykwalifikowane opiekunki, które świadczą w/w usługi wśród potrzebujących mieszkańców Gminy Czarna Dąbrówka.

Poniższa analiza opiera się na danych dotyczących **problemu uzależnień**. W 2023 r. z pomocy GOPS w Czarnej Dąbrówce z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystało 15 rodzin, w których znajdowało się 47 osób. Można zauważyć, że na przestrzeni lat 2021-2023 liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu uległa spadkowi. W omawianym

okresie rodziny z terenu Gminy korzystały również z pomocy i wsparcia z powodu narkomanii. W 2023 roku ich liczba wyniosła 1 i tym samym była taka sama, jak w 2022 i 2021 roku.

Alkoholizm w 2023 roku jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdował się na szóstym miejscu wśród mieszkańców Gminy Czarna Dąbrówka. W tym samym roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wyniosła 15, a więc rodziny borykające się z problemem alkoholizmu stanowiły 7,07% ogółu. Na przestrzeni lat 2021-2023 ich udział uległ zmniejszeniu, gdyż w 2021 roku było ich 29, natomiast w 2022 roku również 29. Rodziny borykające się z problemem narkomanii w 2023 roku stanowiły 0,47% ogółu rodzin korzystających z pomocy i wsparcia – to tyle samo co w 2022 roku oraz mniej niż w 2021 roku (0,4%).

Wykres 13: Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii na przestrzeni lat 2021-2023

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają działania podejmowane przez **Gminną Komisję ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**, w ramach przysługujących jej uprawnień. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej Dąbrówce działa w oparciu o ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023 r. poz. 2151) oraz Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Czarna Dąbrówka uchwalonego przez Radę Gminy. Realizując program

komisja w 2023 r. odbyła 9 posiedzeń. W ramach swojej działalności Komisja opiniowała wnioski o zgodność lokalizacji punktów, których właściciele wystąpili o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Wydano 3 pozytywne opinie w tej sprawie, w formie Postanowienia. Członkowie Komisji upoważnieni przez Wójta Gminy dokonali kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w 3 punktach sprzedaży. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. W roku 2023 Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i Współuzależnionych pracował w składzie: Pedagog, Psycholog, Radca prawny. Praca w Punkcie Konsultacyjnym polegała na pełnieniu dyżurów w każdą środę miesiąca w godzinach od 16-18. W tych godzinach mieszkańcy naszej gminy mieli możliwość skorzystania z pomocy i wsparcia w/w specjalistów. Udzielane były porady w zakresie szeroko rozumianej problematyki uzależnień. Zapraszane były osoby uzależnione oraz osoby współuzależnione (partnerzy osób uzależnionych), członkowie ich rodzin. Z usług Punktu skorzystały również osoby potrzebujące wsparcia w depresji i po sytuacjach traumatycznych. Łącznie w roku 2023 z pomocy specjalistów skorzystało 19 osób. Przeprowadzono 62 rozmowy wspierające i motywujące. Z terapii psychologicznej (długoterminowej) skorzystało 8 osób, z porad prawnych skorzystało 5 osób, 2 osoby zostały pokierowane na leczenie farmakologiczne.

W ramach działań polegających na organizowaniu lokalnych działań profilaktycznych, kampanii edukacyjnych o charakterze rozrywkowym, sportowym, kulturalnym itp. dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych (w szkołach, na terenie Sołectw) GKRPA dofinansowała:

1. Uczniowski Klub Sportowy „NEPTUN” w Rokitach - zakup torby medycznej.
2. Szkoła Podstawowa w Jasieniu – warsztaty profilaktyczne dla uczniów (zajęcia sportowe pn. „Lubię to, jestem w tym dobry”, przedstawienia teatralne o tematyce profilaktycznej, konkurs prozdrowotny pt.: „Warzywa owoce wyciskaj, radością tryskaj”).
3. Szkoła Podstawowa w Jasieniu- warsztaty dla uczniów, nauczycieli i rodziców (ok. 100 osób)- tematyka: uzależnienia od telefonu, konsekwencji tego uzależnienia i pokazanie rozwiązań na występujące już zagrożenia oraz warsztaty z psychologiem.
4. Szkoła Podstawowa w Jasieniu- spektakl szkolny (Jasełkowy) dla mieszkańców miejscowości Jasień.

5. Szkoła Podstawowa w Nożynie – warsztaty profilaktyczne dla uczniów, spotkania ze specjalistą (tematyka: radzenie sobie ze stresem, agresją i przemocą oraz uzależnienia behawioralne).
6. SP Rokity- warsztaty profilaktyczne dla uczniów (tematyka: zachowania ryzykowne młodzieży, prawa dziecka, przemoc rówieśnicza, hejt w sieci, wykluczenie społeczne, depresja, substancje psychoaktywne, pasja w życiu).
7. SP w Rokitach – organizacja 3 Turniejów Piłki Siatkowej (udział. ok. 150 osób).
8. SP Rokity- warsztaty dla uczniów pn.: „NIE JESTEŚ SAM”.
9. SP Rokity – warsztaty dla uczniów pn.: „BARBIE – film jako socjologiczna obserwacja współczesnego świata”.
10. GCKiB w Czarnej Dąbrowce- impreza plenerowa pn.: „Rodzinne powitanie wakacji”.
11. GCKiB w Czarnej Dąbrowce- świetlice środowiskowe.
12. Sołectwo Rokity- działanie profilaktyczne pn.: „Aktywni – Akcja reanimacja” (udział ok. 130 osób- dzieci, młodzież, dorośli).
13. Sfinansowano udział matki z nieletnim synem w Ogólnopolskich Spotkaniach Trzeźwościowych w Gietrzwałdzie.
14. Dofinansowano zakup nagród dla laureatów Powiatowego Konkursu Wiedzy „HIV/AIDS- podaj rękę, nie zarazisz się”.
15. Przeprowadzenie wykładów dla uczniów klas VII-VIII Szkoły Podstawowej w Rokitach, Nożynie i Czarnej Dąbrowce. Wykłady prowadzili członkowie „Wspólnoty Cenacolo” na podstawie własnych przeżyć związanych z walką z nałogiem oraz trudnej drodze do głębokiej przemiany.

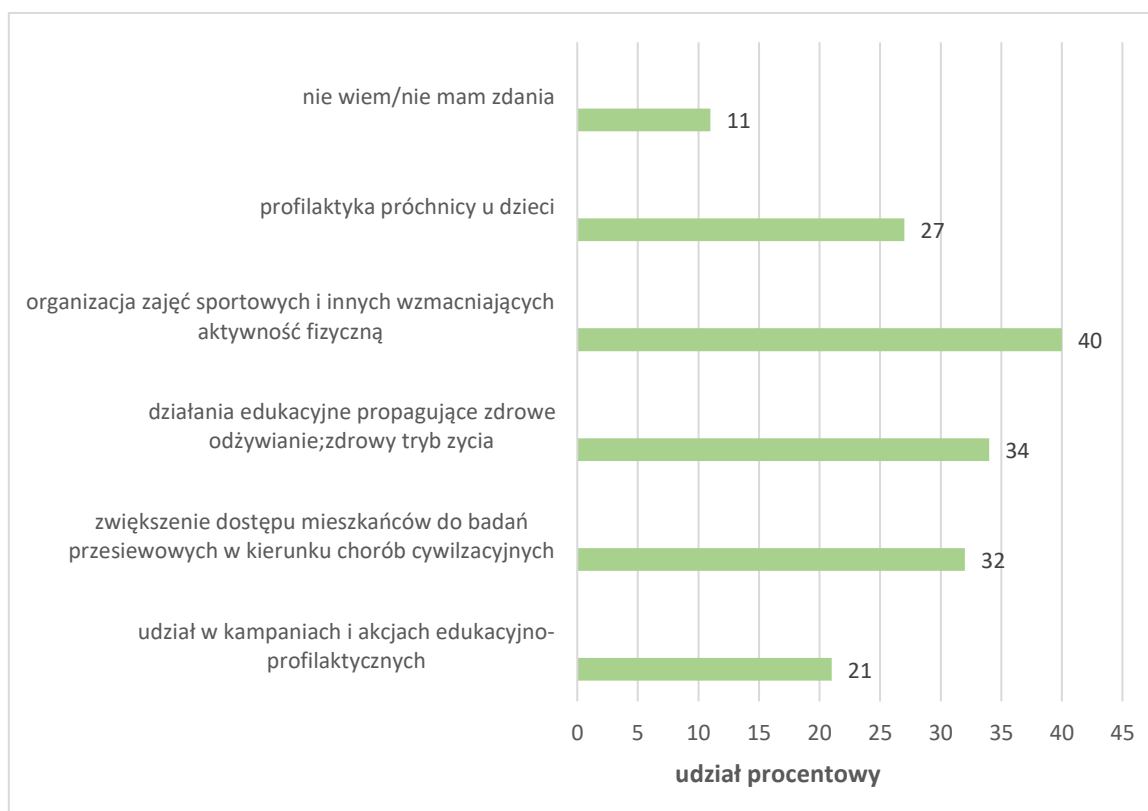
POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY CZARNA DĄBRÓWKA W OPINII JEGO MIESZKAŃCÓW

W niniejszej części diagnozy przedstawione zostały potrzeby dorosłych mieszkańców Gminy Czarna Dąbrówka w zakresie usług społecznych w sferze promocji i ochrony zdrowia.

W jednym z pytań zapytano badanych, jakie działania w najbliższych latach w Gminie Czarna Dąbrówka są najważniejsze, aby promować zdrowie, zdrowy tryb życia?

Największa grupa badanych odpowiedziała, że organizacja zajęć sportowych i innych wzmacniających aktywność fizyczną (40%), około jedna trzecia badanych stwierdziła, że konieczne są działania edukacyjne propagujące zdrowe odżywianie i zdrowy tryb życia (34%) oraz zwiększenie dostępu mieszkańców do badań przesiewowych w kierunku chorób cywilizacyjnych (32%). Nieco mniej ankietowanych wskazało na profilaktykę próchnicy u dzieci (27%). Pozostałe działania wskazane przez respondentów to udział w kampaniach i akcjach edukacyjno- profilaktycznych (21%). Aż 11 % badanych zadeklarowało, że nie wie bądź nie ma zdania na ten temat.

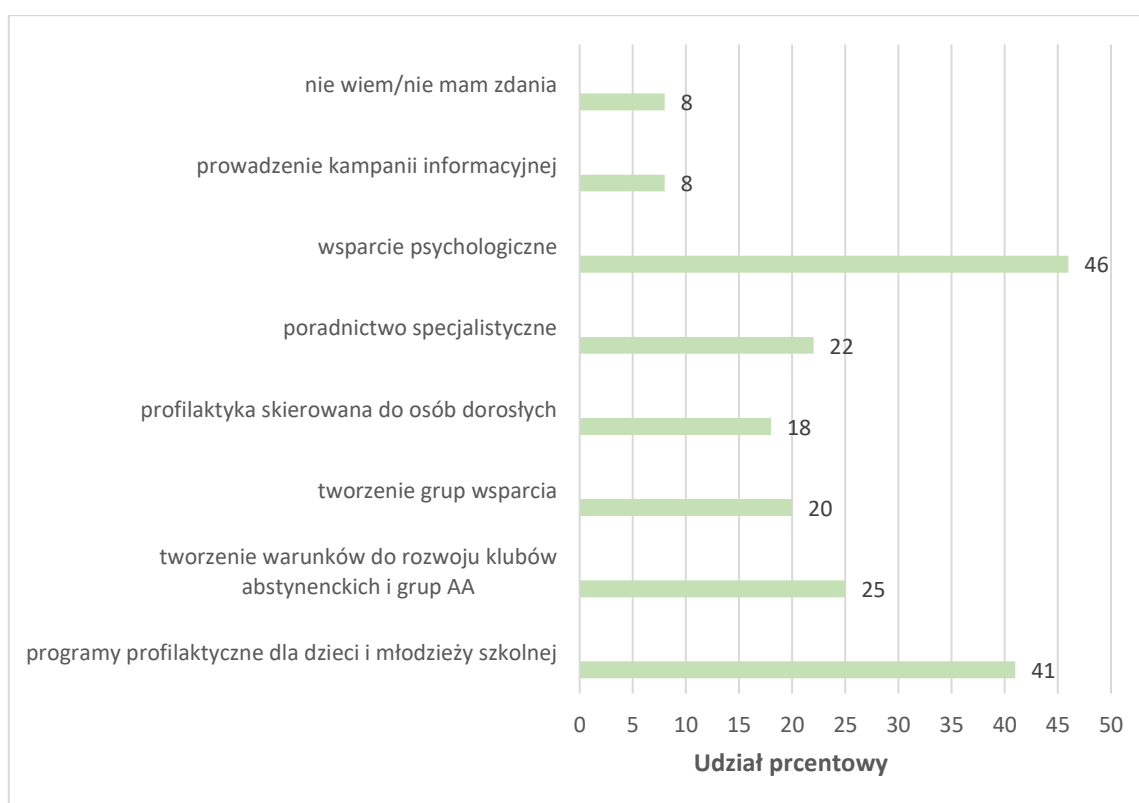
Wykres 14: Jakie działania w najbliższych latach w Gminie Czarna Dąbrówka są najważniejsze, aby promować zdrowie, zdrowy tryb życia?

W kolejnym pytaniu mieszkańcy mieli wskazać jakie działania w najbliższych latach w Gminie Czarna Dąbrówka są najważniejsze pod kątem profilaktyki uzależnień oraz wsparcia osób uzależnionych i ich rodzin?

Blisko połowa ankietowanych wskazała na wsparcie psychologiczne (46%) oraz konieczność realizacji programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży szkolnej (41%). Jedna czwarta respondentów wskazała na potrzebę tworzenie warunków do rozwoju klubów abstynenckich i grup AA (25%). Ankietowani wskazali również na konieczność poradnictwa specjalistycznego (22%) oraz tworzenia grup wsparcia (20%) i profilaktyki skierowanej do osób dorosłych (18%). Niewielka ilość ankietowanych uznała za konieczne prowadzenie kampanii informacyjnych (8%), a 8% ankietowanych nie ma zdania na ten temat.

Wykres 15: Jakie działania w najbliższych latach w Gminie Czarna Dąbrówka są najważniejsze pod kątem profilaktyki uzależnień oraz wsparcia osób uzależnionych i ich rodzin?

4.5. WSPIERANIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I STARSZYCH

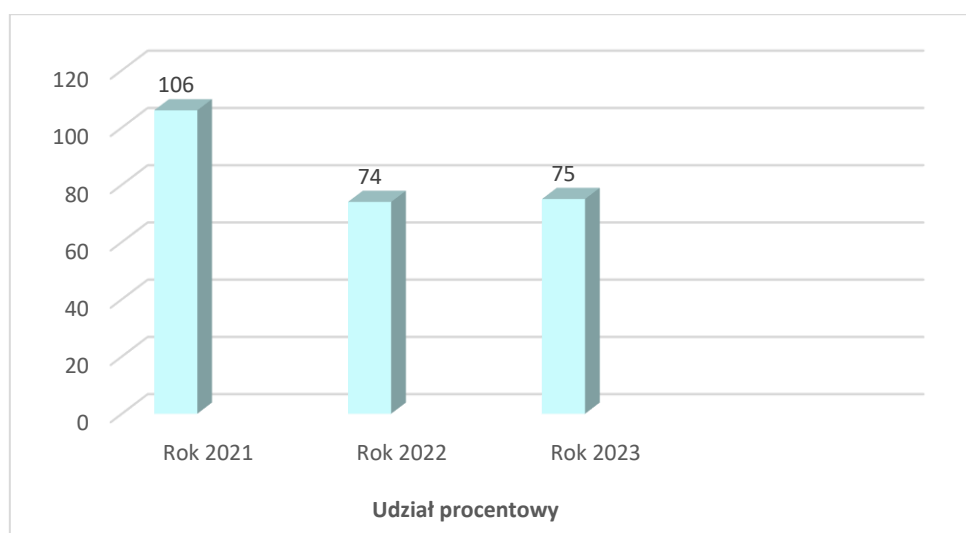
Dla potrzeb Diagnozy wykorzystano elementy definicji osoby z niepełnosprawnościami z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej.

Procesy związane z wydłużającym się czasem trwania życia oraz ciągłe zmiany w strukturze demograficznej ludności stawiają przed społeczeństwem nowe wyzwania społeczne, tj. projektowanie polityki społecznej wobec osób starszych oraz wdrożenie rozwiązań, które zapewnią godną, bezpieczną i aktywną starość.

ANALIZA DANYCH NA PODSTAWIE ŹRÓDEŁ WTÓRNYCH

Pierwszą analizowaną kwestią dotyczącą osób z niepełnosprawnościami jest liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z GOPS Czarna Dąbrówka z powodu niepełnosprawnościami. Na przestrzeni lat 2021-2023 liczba rodzin ulegała wahaniom, gdyż w 2021 roku udzielono wsparcia 106 rodzinom, w 2022 roku – 74, a w 2023 roku – 75 rodzinom.

Wykres 16: Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2021-2023

Niepełnosprawność w 2023 roku jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się na trzecim miejscu w Gminie Czarna Dąbrówka. W tym samym roku

liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powyższego powodu wyniosła 75, a więc rodziny borykające się z problemem niepełnosprawności stanowią 35,38% ogółu.

Osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie **usług opiekuńczych**. Świadczone są one w formie zaspokajania codziennych potrzeb życiowych, opieki higienicznej, pomocy w czynnościach gospodarczych lub porządkowych. Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. Pomoc społeczna w formie usług opiekuńczych przysługuje osobie samotnej, lub w rodzinie, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona.

W 2023 r. z pomocy w formie usług opiekuńczych skorzystało **15 osób**. Pomoc w formie usług opiekuńczych udzielana była w wymiarze dostosowanym do indywidualnych potrzeb każdego podopiecznego, od 2 do 8 godzin dziennie. W 2022 roku usługami opiekuńczymi objęto 23 osoby, w 2021 roku – 53, co oznacza regularny spadek w tym zakresie.

Tabela 10: Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2021-2023

	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Liczba osób	53	23	15

Wśród istotnych zasobów oferujących wsparcie adresowane do osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin należy wyszczególnić działające na terenie Gminy Czarna Dąbrówka **Stowarzyszenie Siła Dębu**.

W Gminie Czarna Dąbrówka, pod skrzydłami Centrum Usług Społecznych działa również **wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego**, która nieodpłatnie wypożycza mieszkańcom Gminy Czarna Dąbrówka sprzęt rehabilitacyjny oraz wspomagający, w postaci m.in.: specjalistycznych łóżek rehabilitacyjnych, materacy przeciwoślizgowych, wózków inwalidzkich, schodołazów, podnośników, przenośnych toalet, balkoników, kul, lasek itp. sprzętu.

Opiekunowie sprawujący bezpośrednią opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami zamieszkujący teren Gminy Czarna Dąbrówka mogli skorzystać z programu „**Opieka Wytchnieniowa – edycja 2023**”, finansowanego z Funduszu Solidarnościowego. Celem

programu „Opieka wytchnieniowa” -edycja 2023 było wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad:

- 1) dziećmi posiadającymi orzeczenie o niepełnosprawności
- 2) osobami posiadającymi:
 - a) orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo
 - b) orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

W ramach programu usługami opieki wytchnieniowej w gminie Czarna Dąbrówka zostały objęte 3 rodziny- 2 osoby dorosłe posiadające znaczny stopień niepełnosprawności oraz 1 dziecko posiadających orzeczenie o niepełnosprawności.

Limit usług opieki wytchnieniowej wyniósł ok. 40 godzin miesięcznie, rocznie 460 godzin.

Opieka wytchnieniowa miała za zadanie odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób niepełnosprawnych poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa.

Dzięki temu wsparciu osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki nad osobami z niepełnosprawnością mogły przeznaczyć czas na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw.

W ramach wsparcia społecznego oraz dążenia do poprawy funkcjonowania osoby z niepełnosprawnością w jej środowisku, Gmina Czarna Dąbrówka brała w 2023 roku również udział w programie „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością- edycja 2023”, finansowanym ze środków Funduszu Solidarnościowego.

Program zapewnia usługę asystenta w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym, dedykowaną osobom niepełnosprawnym o umiarkowanym i znacznym stopniu niepełnosprawności.

Cele programu:

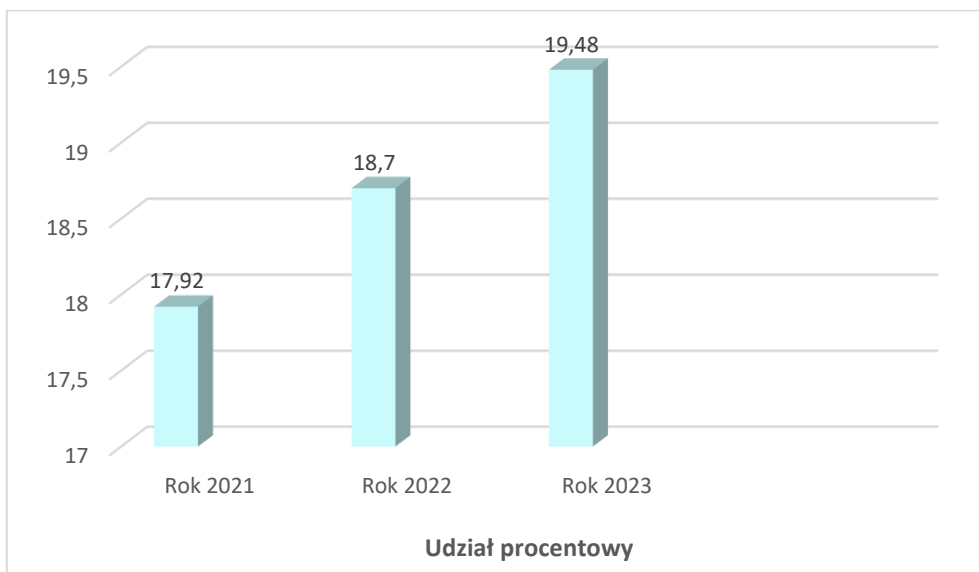
- wprowadzenie usługi asystenta jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla pełnoletnich osób niepełnosprawnych;
- możliwość skorzystania przez osoby niepełnosprawne z pomocy asystenta przy wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym;

- ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz stymulowanie osoby niepełnosprawnej do podejmowania aktywności i umożliwienie realizowania prawa do niezależnego życia;
 - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych, umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu lokalnej społeczności, np. poprzez udział w wydarzeniach społecznych, kulturalnych, rozrywkowych
- Usługi asystenta w szczególności polegają na pomocy asystenta w:
- załatwianiu spraw urzędowych;
 - nawiązaniu kontaktu/współpracy z różnego rodzaju organizacjami;
 - korzystaniu z dóbr kultury;
 - wyjściu i powrocie na rehabilitację oraz zajęcia terapeutyczne;
 - wspieraniu w życiu codziennym.

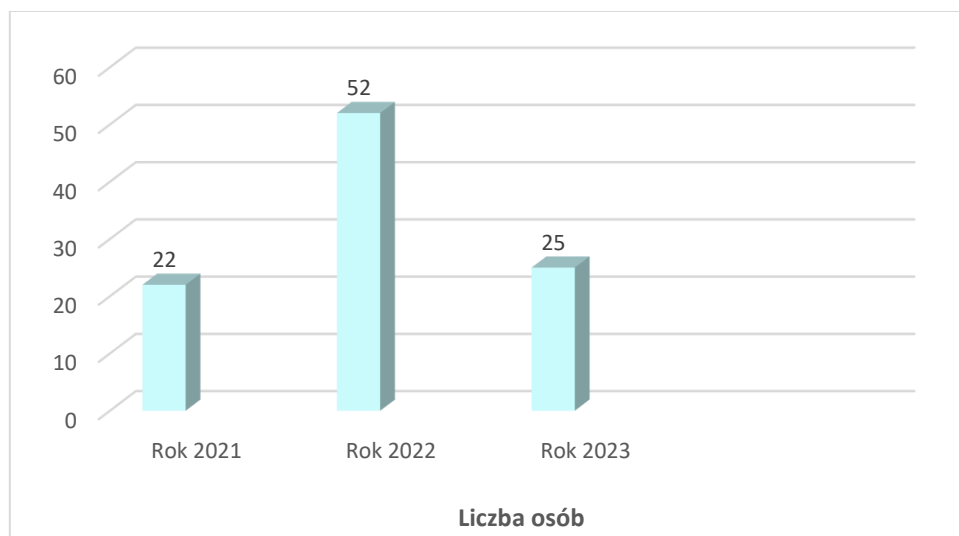
W 2023r. z usługi „Asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej” skorzystało 5 osób niepełnosprawnych, 4 ze znacznym stopniem niepełnosprawności i 1 z umiarkowanym.

Gmina Czarna Dąbrówka realizuje również **dowóz 6 dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności własnym transportem** do Ośrodka Szkolno- Wychowawczego w Bytowie.

Na przestrzeni ostatnich lat można zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywane **starzejącym się społeczeństwem** ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów. W Gminie Czarna Dąbrówka odsetek osób będących w wieku poprodukcyjnym w 2023 roku wyniósł 19,48%, co oznacza wzrost w stosunku do 2021 roku o 1,56%. Na przestrzeni lat 2021-2023 udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy ulegał regularnemu wzrostowi. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 17: Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2021-2023

W roku 2023 pomocą społeczną objęto 25 emerytów i rencistów, tj. 6,22% ogólnej liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej. W grupie rodzin emerytów i rencistów przeważają gospodarstwa jednoosobowe. Na przestrzeni lat 2021-2023 dostrzec można wahania w zakresie ogólnej liczby korzystających z pomocy społecznej mieszkańców Gminy będących w wieku poprodukcyjnym, co obrazuje poniższy wykres:

Wykres 18: Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w latach 2021-2023

W Gminie Czarna Dąbrówka działają 3 miejsca spotkań osób starszych: w Czarnej Dąbrówce, w Jasieniu i w Nożynie -zajęcia odbywają się minimum raz w miesiącu i prowadzone są przez pracowników Gminnego Ośrodka Kultury i Biblioteki w Czarnej Dąbrówce.

Kolejnym zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym jest kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu. Prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej przysługuje osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych.

Na terenie Gminy Czarna Dąbrówka nie funkcjonują domy pomocy społecznej. W 2023 r. w domach pomocy społecznej ogółem z terenu Gminy Czarna Dąbrówka przebywały **4 osoby**, za które Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej ponosił odpłatność. Kwota świadczeń na tę formę opieki wyniosła **201 095 zł**.

Mieszkańcy przebywali w 5 różnych domach pomocy społecznej tj. w:

- 1) Dom Pomocy Społecznej w Łosienicach - 1 osoba;
- 2) Dom Pomocy Społecznej w Machowinie - 1 osoba;
- 3) Dom Pomocy Społecznej w Szpęgawsku - 1 osoba;
- 4) Domu Pomocy Społecznej w Lęborku - 1 osoba;

Na przestrzeni lat 2021-2023 liczba mieszkańców przebywających w DPS, za których Gmina Czarna Dąbrówka ponosiła odpłatność nie uległa zmianie, wzrosła natomiast wysokość odpłatności co obrazuje poniższa tabela:

Tabela 11: Liczba osób przebywających w domach pomocy społecznej oraz odpłatność w latach 2021-2023

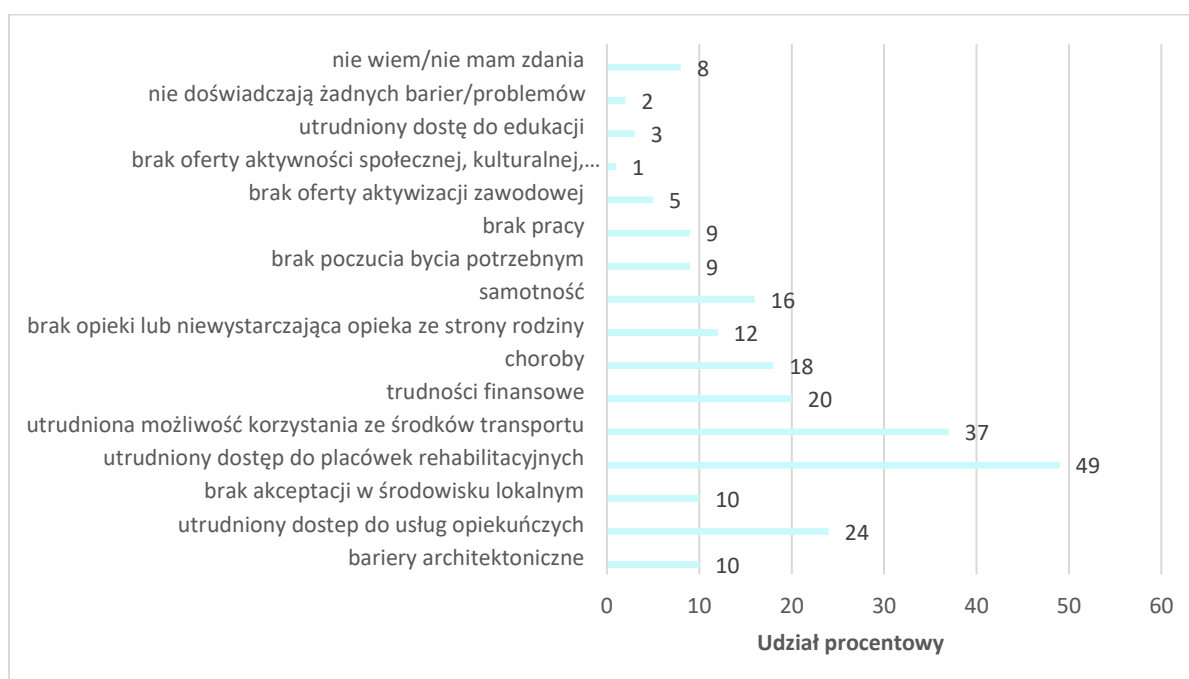
wyszczególnienie	2021	2022	2023
Liczba osób przebywających w DPS	4	4	4
Odpłatność	155 826 zł	170 011 zł	201 095

POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY CZARNA DĄBRÓWKA W OPINII JEJ MIESZKAŃCÓW

W niniejszym podrozdziale przedstawione zostały problemy i potrzeby poszerzenia oferty wspierania osób z niepełnosprawnością oraz osób starszych z Gminy Czarna Dąbrówka.

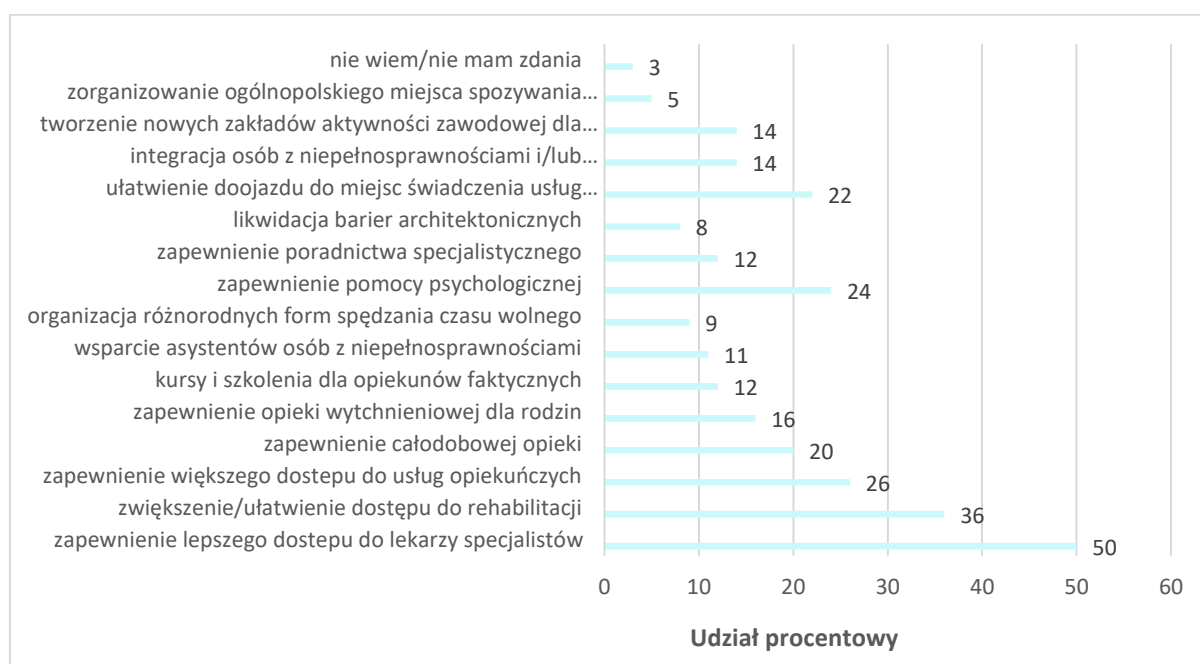
W pierwszym pytaniu mieszkańcy mieli wskazać jakie bariery i problemy najbardziej utrudniają funkcjonowanie osobom starszym i/lub z niepełnosprawnościami w Gminie Czarna Dąbrówka? Najczęściej badani wskazywali utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (49%), utrudnioną możliwość korzystania ze środków transportu (37%), utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (24%) a także trudności finansowe (20%). Nieco mniej respondentów wskazała jako problem choroby (18%), samotność (16%), brak opieki lub niewystarczająca opieka ze strony rodziny (12%). Najmniej ankietowanych wskazało na bariery architektoniczne (10%), brak akceptacji w środowisku lokalnym (10%), brak poczucia bycia potrzebnym (9%), brak pracy (9%), brak oferty (lub niewystarczająca oferta) aktywizacji zawodowej (5%), utrudniony dostęp do edukacji (3%), brak oferty (lub niewystarczająca oferta) aktywności społecznej, kulturalnej i rekreacyjnej (1%). Wśród badanych 2% wskazało, że nie doświadczają żadnych barier/problemów, a aż 8% nie wie, nie ma zdania na ten temat.

Wykres 19: Jakie bariery i problemy najbardziej utrudniają funkcjonowanie osobom starszym i/lub z niepełnosprawnościami w Gminie Czarna Dąbrówka?

W kolejnym pytaniu mieszkańcy mieli wskazać, jakie działania w najbliższych latach w Gminie Czarna Dąbrówka są najważniejsze, aby wspierać osoby starsze i/lub z niepełnosprawnościami oraz ich rodziny? Aż połowa respondentów wskazała na zapewnienie lepszego dostępu do lekarzy specjalistów (50%). Ponadto niezwykle istotne dla mieszkańców Gminy jest zwiększenie/ułatwienie dostępu do rehabilitacji (36%), zapewnienie większego dostępu do usług opiekuńczych (26%), zapewnienie pomocy psychologicznej (24%), ułatwienie dojazdu do miejsc świadczenia usług społecznych (22%), zapewnienie całodobowej opieki (20%). Poza tym ankietowani wskazali również na potrzebę zapewnienia opieki wytchnieniowej dla rodzin (16%), integrację osób z niepełnosprawnościami i/lub starszych oraz ich rodzin ze środowiskiem lokalnym (14%), tworzenie nowych zakładów aktywności zawodowej dla osób z niepełnosprawnościami (14%), kursy i szkolenia dla opiekunów faktycznych, w tym w zakresie pielęgnacji, dietetyki (12%), zapewnienie poradnictwa psychologicznego (12%). Zadeklarowano również potrzebę wsparcia w postaci asystentów osób z niepełnosprawnościami i/lub asystentów osób starszych (11%), organizację różnorodnych form spędzania czasu wolnego (9%), potrzebę likwidacji barier architektonicznych (8%), zorganizowanie ogólnodostępnego miejsca spożywania ciepłego posiłku za niewielką odpłatnością/ ułatwienie dostępu do takiego miejsca (5%). 3 % ankietowanych nie ma miejsca na ten temat.

Wykres 20: Jakie działania w najbliższych latach w Gminie Czarna Dąbrówka są najważniejsze, aby wspierać osoby starsze i/lub z niepełnosprawnościami oraz ich rodziny?

4.6. EDUKACJA PUBLICZNA

EDUKACJA ODGRYWA NIEZWYKLE ISTOTNĄ ROLĘ W ŻYCIU KAŻDEGO MŁODEGO CZŁOWIEKA. GŁÓWNĄ JEJ FUNKCJĄ JEST PRZYGOTOWANIE GO DO ŻYCIA W CIĄGLE ZMIENIAJĄCYM SIĘ ŚWIECIE. KSZTAŁTUJE ONA JEGO OSOBOWOŚĆ, POZWALA NA ROZWÓJ ZAINTERESOWAŃ ORAZ NABYCIE UMIEJĘTNOŚCI RADZENIA SOBIE W TRUDNYCH, STRESUJĄCYCH SYTUACJACH. EDUKACJA PRZYCZYNI SIĘ TAKŻE DO PROCESU SOCJALIZACJI WŚRÓD UCZNIÓW, PONIEWAŻ DOSTARCZA WIEDZY NA TEMAT NORM SPOŁECZNYCH.

ANALIZA DANYCH NA PODSTAWIE ŹRÓDEŁ WTÓRNYCH

W Gminie Czarna Dąbrówka funkcjonują 4 szkoły podstawowe których gmina jest organem prowadzącym:

- Szkoła Podstawowa im. 27 Wołyńskiej Dywizji Piechoty Armii Krajowej w Czarnej Dąbrówce
- Szkoła Podstawowa im. Gryfa Pomorskiego w Rokitach
- Szkoła Podstawowa w Nożynie Im. Św. Jana Pawła II
- Szkoła Podstawowa w Jasieniu

Przy 4 szkołach podstawowych działają oddziały przedszkolne. Obsługa finansowo księgową jednostek budżetowych działających w zakresie oświaty, jest zapewniana przez Zespół Ekonomiczno Administracyjny w Czarnej Dąbrówce. We wszystkich placówkach oświatowych zapewniona jest obsługa administracyjna i organizacyjna. Poziom zatrudnienia pracowników administracji i obsługi w szkołach będzie przedstawione w dalszej części informacji.

Szkoły podstawowe:

Szkoły podstawowe są placówkami obwodowymi. Nauka w szkole podstawowej jest obowiązkowa.

Tabela 12: Dane o uczniach w szkołach podstawowych w Gminie Czarna Dąbrówka wg. stanu na 30.09.2023 r.

Nazwa jednostki	Liczba oddziałów	Liczba dzieci								
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	ogółem
SP Czarna Dąbrówka	15	17	27+1*	28	31	38	29	32	12	214+1*
SP Rokity	11	19	34+1*	23	19	29+2*	18	19+1*	14	175+4*
SP Nożyno	8	15+1*	13	8	11	14	8	6	6	81+1*
SP Jasień	8	11	5	2	6	6	8	5	5	48
Ogółem	42	62+1*	79+2*	61	67	87+2*	63	62+1*	37	518+6*

*- dzieci z Ukrainy

Oddziały przedszkolne:

Wychowanie przedszkolne jest pierwszym szczeblem w systemie edukacji, gdzie w sposób świadomy i zaplanowany oddziałuje się na dziecko. Wychowanie i nauczanie odbywa się wg przyjętego programu dla każdej grupy wiekowej, z uwzględnieniem form i sposobu kształcenia do ogólnego poziomu rozwoju psychicznego dziecka. W roku szkolnym 2023/2024 wychowaniem przedszkolnym objęte zostały dzieci od 2,5 do 5 lat. Oddziały przedszkolne realizowały programy wychowania przedszkolnego uwzględniające podstawę programową wychowania przedszkolnego, zapewniającą bezpłatne nauczanie, wychowanie i opiekę w czasie nie krótszym niż 5 godzin dziennie. W Gminie Czarna Dąbrówka zapewniony jest dostęp do opieki przedszkolnej dla dzieci wg stanu na 30.09.2023 r. łącznie 259 dzieci korzysta z wychowania przedszkolnego. Biorąc pod uwagę liczbę korzystających z wychowania przedszkolnego, gmina w 100 % zaspokajała potrzeby w tym zakresie.

Tabela 13: Dane o dzieciach w oddziałach przedszkolnych w Gminie Czarna Dąbrówka wg. stanu na 30.09.2023 r.

Nazwa jednostki	Liczba oddziałów	Liczba dzieci		Ogółem
		Poniżej „O”	„O”	
Oddział przedszkolny Czarna Dąbrówka	4	54	28	82
Oddział przedszkolny Rokity	5	64	32	96
Oddział przedszkolny SP Nożyno	3	27	14	41
Oddział przedszkolny SP Jasień	3	26	14	40
Ogółem	15	171	88	259

Zatrudnienie nauczycieli:

Nauczyciele, zatrudnieni w gminnych jednostkach oświatowych, posiadają odpowiednie kwalifikacje oraz, dzięki wypracowanym systemom doskonalenia, w przeważającej większości uprawnienia do nauczania więcej niż jednego przedmiotu. Stan zatrudnienia wynika z organizacji roku, a ta ściśle związana jest z liczbą oddziałów na każdym poziomie nauczania, liczbą godzin wynikającą z podziału na grupy np. na zajęciach z wychowania fizycznego, języków obcych, informatyki oraz liczbą godzin dla poszczególnych przedmiotów określoną w rozporządzeniu w sprawie ramowych planów nauczania. W roku szkolnym 2023/2024 zatrudnienie wynosi 95,45 etatu (stan na 30.09.2023 r.). Zmiany w strukturze zatrudnienia w trakcie roku szkolnego powodowane są koniecznością zatrudnienia pracowników na zastępstwo w przypadku długotrwałej choroby lub macierzyństwa oraz przebywania nauczycieli na urlopiach zdrowotnych. W roku szkolnym 2023/2024 - 5 nauczycieli przebywało na rocznym urlopie dla poratowania zdrowia, 3 nauczycieli na urlopie macierzyńskim.

Zatrudnianie pracowników administracji i obsługi:

Aby zapewnić bezpieczne i higieniczne warunki nauki, wychowania i opieki oraz świeże posiłki dla dzieci i młodzieży, w jednostkach oświatowych zatrudnia się pracowników administracji i obsługi. Stan zatrudnienia pracowników niepedagogicznych w szczególności uwarunkowany jest potrzebami wynikającymi z liczby uczniów, powierzchni do sprzątnięcia, liczby wydawanych posiłków, konieczności wspierania pracy nauczycieli w opiece nad uczniem z orzeczeniami o specjalnej organizacji nauki itp. Zatrudnianie pracowników administracji i obsługi utrzymuje się mniej więcej na tym samym poziomie. Dyrektorzy korzystają z możliwości darmowych umów stażowych z urzędu pracy, a jednym z ich punktów jest zatrudnianie na czas określony po odbytych stażach.

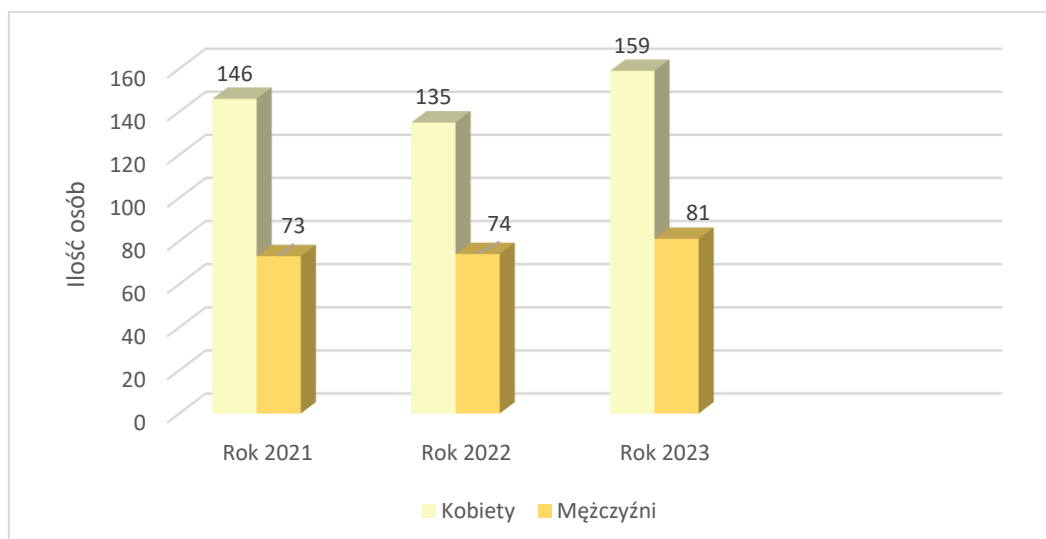
4.7. PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU

WŚRÓD GŁÓWNYCH ZJAWISK KRYZYSOWYCH ZACHODZĄCYCH W SFERZE SPOŁECZNEJ JEST BEZROBOCIE. BEZROBOCIE, W SZCZEGÓLNOŚCI DŁUGOTRWAŁE (PRZEKRACZAJĄCE 12 MIESIĘCY), JEST BARDZO NIEKORZYSTNE SPOŁECZNIE, GDYŻ WPŁYWA NEGATYWNIE ZARÓWNO NA WARUNKI BYTOWE JEDNOSTKI LUB RODZINY (DŁUGOTRWAŁY BRAK STAŁEGO WYNAGRODZENIA, UZALEŻNIENIE OD WSPARCIA Z SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ), JAK RÓWNIEŻ KONDYCJĘ PSYCHOFIZYCZNĄ (ZABURZENIA ZDROWIA PSYCHICZNEGO, DOLEGLIWOŚCI PSYCHOSOMATYCZNE) ORAZ SPOŁECZNĄ (POGŁĘBIAJĄCA SIĘ IZOLACJA SPOŁECZNA, SPADEK AKTYWNOŚCI OSOBY POZOSTAJĄCEJ BEZ PRACY).

ANALIZA DANYCH NA PODSTAWIE ŹRÓDEŁ WTÓRNYCH

Pod koniec 2023 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bytowie zarejestrowanych było łącznie **240 mieszkańców Gminy Czarna Dąbrówka**. Oznacza to wzrost w odniesieniu do roku poprzedniego o 31 osób, z kolei w stosunku do 2021 roku jest to wzrost o 21 osób. Pozostających bez pracy kobiet pod koniec 2023 roku było w Gminie więcej niż mężczyzn – stanowiły one 66,25% ogółu (159 osób), natomiast mężczyźni – 33,75% (81 osób).

Wykres 21: Mieszkańcy Gminy Czarna Dąbrówka zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2021-2023

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób długotrwale bezrobotnych z Gminy Czarna Dąbrówka zarejestrowanych w PUP na przestrzeni lat 2021-2022. Ze zjawiskiem **długotrwałego bezrobocia** mamy do czynienia w przypadku osoby zarejestrowanej w urzędzie pracy jako bezrobotnej przez okres powyżej 12 miesięcy. Jest to zjawisko niekorzystne z punktu widzenia rynku pracy, ponieważ najczęściej świadczy o tym, że bezrobotny nie ma zamiaru czy możliwości podjęcia zatrudnienia bądź uzyskuje dochody z nielegalnych źródeł. Pod koniec 2023 roku długotrwale bezrobotni mieszkańcy Gminy Czarna Dąbrówka stanowili 51,66% wszystkich mieszkańców zarejestrowanych w PUP. Na przestrzeni ostatnich trzech lat można zatem zaobserwować spadek w zakresie liczby osób długotrwale bezrobotnych, jak i ich udziału w ogóle osób pozostających bez zatrudnienia.

Tabela 14: Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców Gminy Czarna Dąbrówka oraz ich udział w liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców w latach 2021-2023

kategoria	31 grudnia 2021		31 grudnia 2022		31 grudnia 2023	
	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%
długotrwale bezrobotni	154	70,32	120	57,41	124	51,66

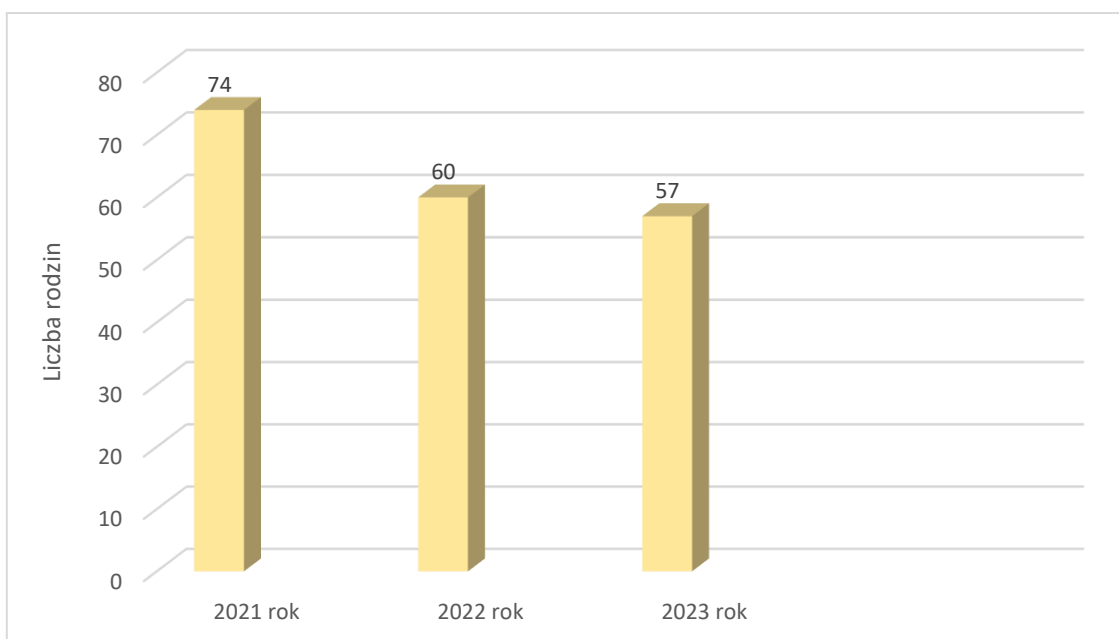
Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na **grupę wiekową** można zauważyć, że w latach 2021-2023 udział osób do 25 roku życia oraz do 30 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy Czarna Dąbrówka ulegał wzrostowi. Osoby do 25 roku życia w 2023 roku stanowiły 25,42% wszystkich osób zarejestrowanych w PUP – to o 2,45 % więcej niż w 2022 roku oraz o 5,33% więcej niż w 2021 roku. Osoby do 30 roku życia w 2023 roku stanowiły 40% wszystkich osób zarejestrowanych w PUP – to o 0,29% więcej niż w 2022 roku oraz o 5,75 % więcej niż w 2021 roku. Spadek dostrzegalny jest natomiast w przypadku osób powyżej 50 roku życia, który ukształtował się w 2023 roku na poziomie 17,92%- to o 2,65 % mniej względem 2022 roku oraz o 4,45% mniej w porównaniu do 2021 roku.

Tabela 15: Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy Czarna Dąbrówka w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców w latach 2021-2023

Kategoria wiekowa	31 grudnia 2021		31 grudnia 2022		31 grudnia 2023	
	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%
Do 25 roku życia	44	20,09	48	22,97	61	25,42
Do 30 roku życia	75	34,25	83	39,71	96	40,00
Powyżej50 roku życia	49	22,37	43	20,57	43	17,92

W 2023 roku liczba rodzin korzystających ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej Dąbrówce z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 57. Na przestrzeni lat 2021-2023 można zauważyć spadek liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z tego powodu, przy czym w 2022 roku osiągnęła ona najwyższą wartość.

Wykres 22: Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2021-2023

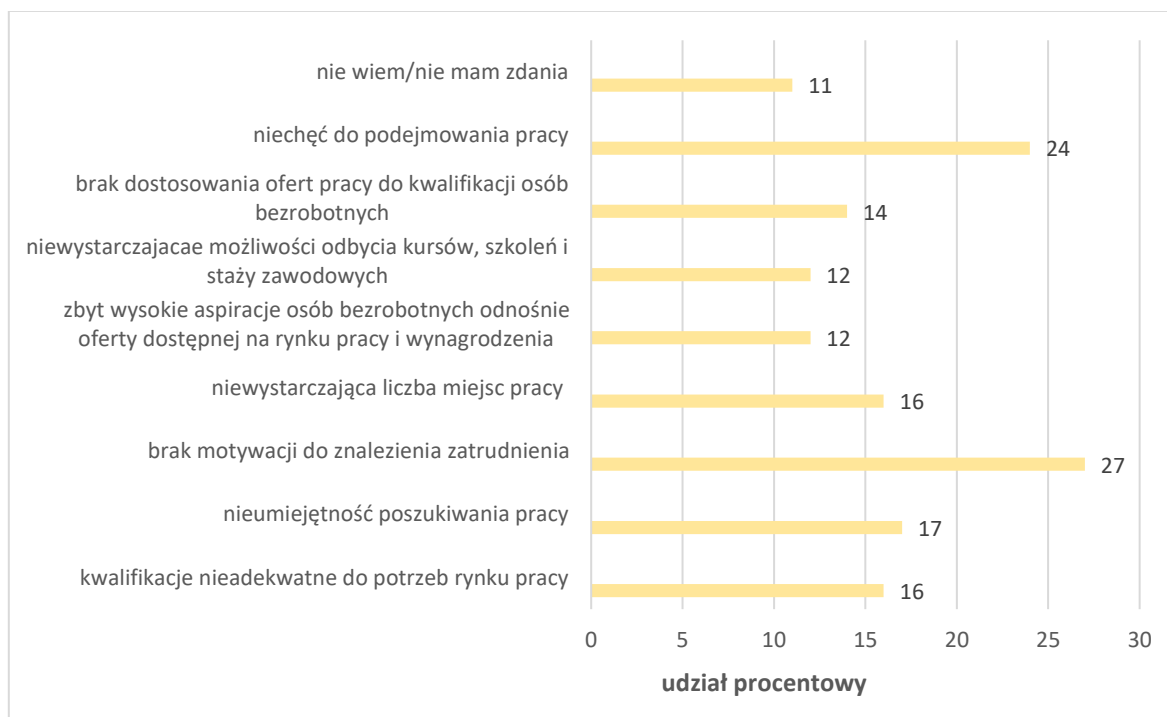
Bezrobocie w 2023 roku jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na czwartym miejscu. W tym samym roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wyniosła 57, w których znajdowały się 233 osoby, a więc rodziny borykające się z problemem bezrobocia stanowiły 26,89% ogółu. Na przestrzeni lat 2021-2023 ich udział uległ zmniejszeniu.

POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY CZARNA DĄBRÓWKA W OPINII JEJ MIESZKAŃCÓW

Niniejszy podrozdział przedstawia potrzeby wskazane przez dorosłych mieszkańców Gminy Czarna Dąbrówka w zakresie rynku pracy oraz aktywizacji zawodowej.

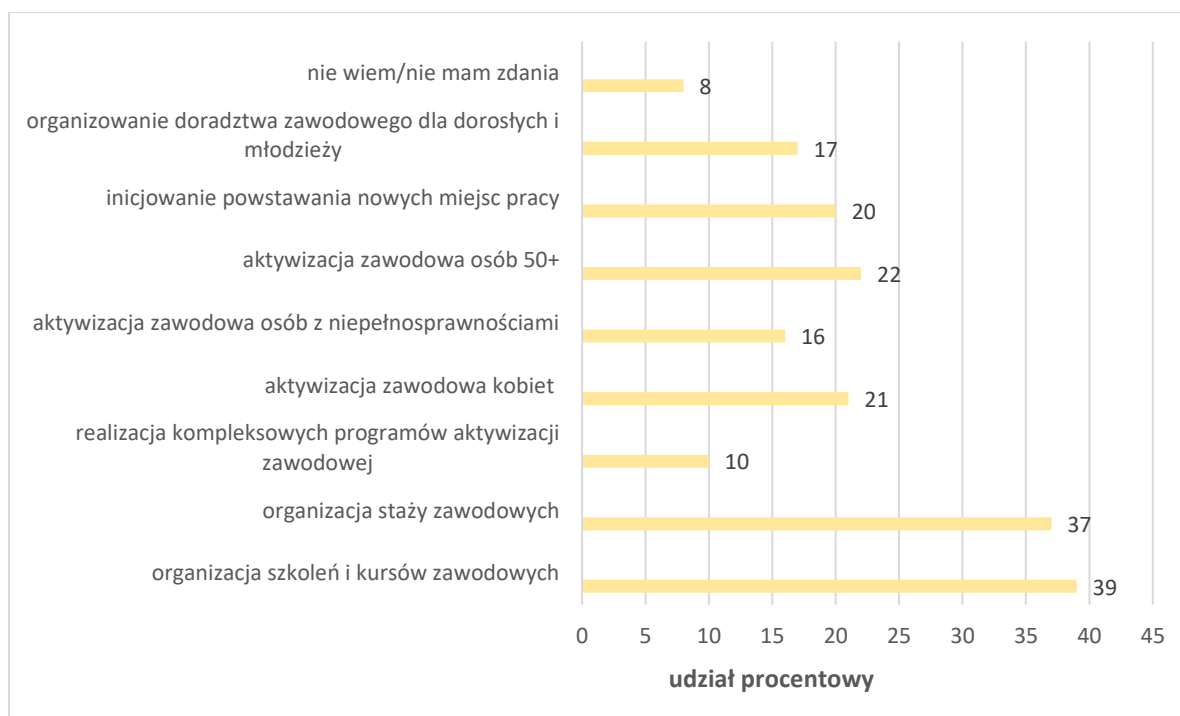
W pierwszej kolejności zapytano respondentów jakich trudności doświadczają najczęściej osoby bezrobotne w Gminie Czarna Dąbrówka? Największa ilość ankietowanych wskazała na brak motywacji do znalezienia zatrudnienia (27%) oraz niechęć do podejmowania pracy (24%). W pozostałej kolejności badani wskazali na nieumiejętność poszukiwania pracy (17%), kwalifikacje nieadekwatne do potrzeb rynku pracy (16%), niewystarczającą liczbę miejsc pracy (16%), brak dostosowania ofert pracy do kwalifikacji osób bezrobotnych (14%), niewystarczającą liczbę miejsc pracy (16%), brak dostosowania ofert pracy do kwalifikacji osób bezrobotnych (14%). Według respondentów pojawiły się również takie odpowiedzi jak: zbyt wysokie aspiracje osób bezrobotnych odnośnie do oferty dostępnej na rynku pracy i wynagrodzenia (12%), niewystarczające możliwości odbycia kursów, szkoleń i staży zawodowych (12%). 11% ankietowanych nie wie bądź nie ma zdania.

Wykres 23: Jakich trudności doświadczają najczęściej osoby bezrobotne w Gminie Czarna Dąbrówka?

Kolejne pytanie zadane badanym brzmiało: Jakie działania są najważniejsze, aby aktywizować zawodowo osoby bezrobotne w Gminie Czarna Dąbrówka w najbliższych latach? Największa ilość ankietowanych opowiedziała się za organizacją szkoleń i kursów zawodowych (39%), organizacją staży zawodowych (37%), aktywizacją zawodową osób w wieku 50+ (22%), aktywizacją zawodową kobiet (21%) oraz inicjowanie powstawania nowych miejsc pracy (20%). Ankietowani wskazali również takie działania jak organizowanie doradztwa zawodowego dla dorosłych i młodzieży (17%), aktywizację zawodową osób z niepełnosprawnościami (16%) oraz realizację kompleksowych programów aktywizacji zawodowej (10%). 8% ankietowanych nie wie lub nie ma zdania na ten temat.

Wykres 24: Jakie działania są najważniejsze, aby aktywizować zawodowo osoby bezrobotne w Gminie Czarna Dąbrówka w najbliższych latach?

4.8. KULTURA, KULTURA FIZYCZNA ORAZ TURYSTYKA

KULTURA, SPORT I REKREACJA TO NIEZWYKLE ISTOTNE ELEMENTY ŻYCIA MIESZKAŃCÓW KAŻDEJ GMINY. W OSTATNICH LATACH SUBIEKTYWNE OCENY ILOŚCI CZASU WOLNEGO PRZEZ POLAKÓW SĄ RACZEJ STABILNE. WEDŁUG BADAŃ Z 2018 ROKU POLACY NAJCHĘTNIEJ SPĘDZAJĄ SWÓJ WOLNY CZAS PRZEGLĄDAJĄC INTERNET (75%) ORAZ OGLĄDAJĄC TELEWIZJĘ (66%). KOBIETY CZĘŚCIEJ NIŻ MĘŻCZYŹNI UCZESTNICZĄ W KULTURZE. DO NAJCZĘSTSZYCH AKTYWNOŚCI KULTURALNYCH, JAKIE MINIMUM RAZ W ROKU PODEJMUJĄ POLACY JEST CZYTANIE KSIĄŻEK (48%), UDZIAŁ W WYDARZENIACH PLENEROWYCH (37%) I SEANSY KINOWE (37%).

ANALIZA DANYCH ZASTANYCH NA PODSTAWIE ŹRÓDEŁ WTÓRNYCH

Działalność w zakresie sportu, turystyki i rekreacji na terenie Gminy prowadzi Gminne Centrum Kultury i Biblioteka w Czarnej Dąbrówce. GCKiB swoje cele statutowe realizuje za pomocą:

- ośrodków kultury – Wiejskiego Domu Kultury w Jasieniu, Domu Ludowym w Nożynie, Domu Pracy Twórczej i Rzemiosła Dawnego w Mikorowie, świetlic środowiskowych (w Czarnej Dąbrówce, Jerzkowicach, Kleszczyńcu, Bochowie, Bochówku, Karwnie)
- gminnej biblioteki publicznej wraz z filią mieszczącą się w Wiejskim Domu Kultury w Jasieniu, dbającą o upowszechnianie czytelnictwa oraz dbałość o dostęp do literatury

Oferta GCKiB twórczo uzupełnia rozumienie gminy jako „małej ojczyzny” z wyodrębnionym poczuciem tożsamości regionalnej, własnej kultury, różnorodności, inności i wspólnoty. Misja GCKiB powinna prowadzić do rozwoju mieszkańców, poszerzania horyzontów, stwarzania możliwości rozwoju niezależnie od wieku, a jednocześnie jest wyławianie tworzącej się indywidualności kulturowej naszego regionu. Upowszechnianie czytelnictwa, dbałość o dostęp do literatury, zadania w zakresie promocji dziedzictwa i dorobku kulturowego gminy, jej promocja wizerunkowa oraz upowszechnianie sportu i turystyki stoją na równi z innymi zadaniami kulturowymi GCKiB.

Wśród prężnie działających sekcji i kół zainteresowań w 2023 r. znalazły się:

- Nauka gry na instrumentach (gitara, akordeon, pianino, perkusja) – Cz. Dąbrówka, Nożyno, Jasień
- Dziecięca grupa tańca współczesnego (grupa młodsza i starsza)
- Klub Seniora grupa w Jasieniu, w Czarnej Dąbrówce i Nożynie (120 osób łącznie)
- Grupa młodzieżowa „Pierwsi Lepsii” (28 osób łącznie) - Czarna Dąbrówka
- Grupa wokalna – (19 osób łącznie) Czarna Dąbrówka
- Animatoria – zajęcia eksperymentalne dla dzieci
- Sensoryczna piaskownica dla smyka- zajęcia sensoryczne dla dzieci
- Zajęcia ceramiczne
- Grupa fitness – Czarna Dąbrówka
- Kreatywna plastyka – Czarna Dąbrówka
- SuperLiderzy – grupa składająca się z dzieci i młodzieży (w sumie blisko 10 osób).

Na terenie gminy Czarna Dąbrówka funkcjonuje 10 świetlic, w których zajęcia prowadzą animatorzy GCKiB Czarna Dąbrówka: Karwno, Jerzkowice, Kleszczyniec, Unichowo, Nożyno, Czarna Dąbrówka, Bochowo, Bochówko, Mikorowo, Jasień. Świetlice służą mieszkańcom gminy i są ogólnodostępne. Działalność świetlic wiejskich ma na celu integrację środowiska lokalnego, inicjowanie aktywności mieszkańców działających na rzecz wsi, wspieranie inicjatyw lokalnych oraz prowadzenie działalności kulturalno – oświatowej i sportowo – rekreacyjnej. Na świetlicach realizowano takie zajęcia jak: przeróżne formy zabaw i animacji, zajęcia plastyczne, eksperymentalne, zajęcia kreatywne, bale karnawałowe, mikołajki.

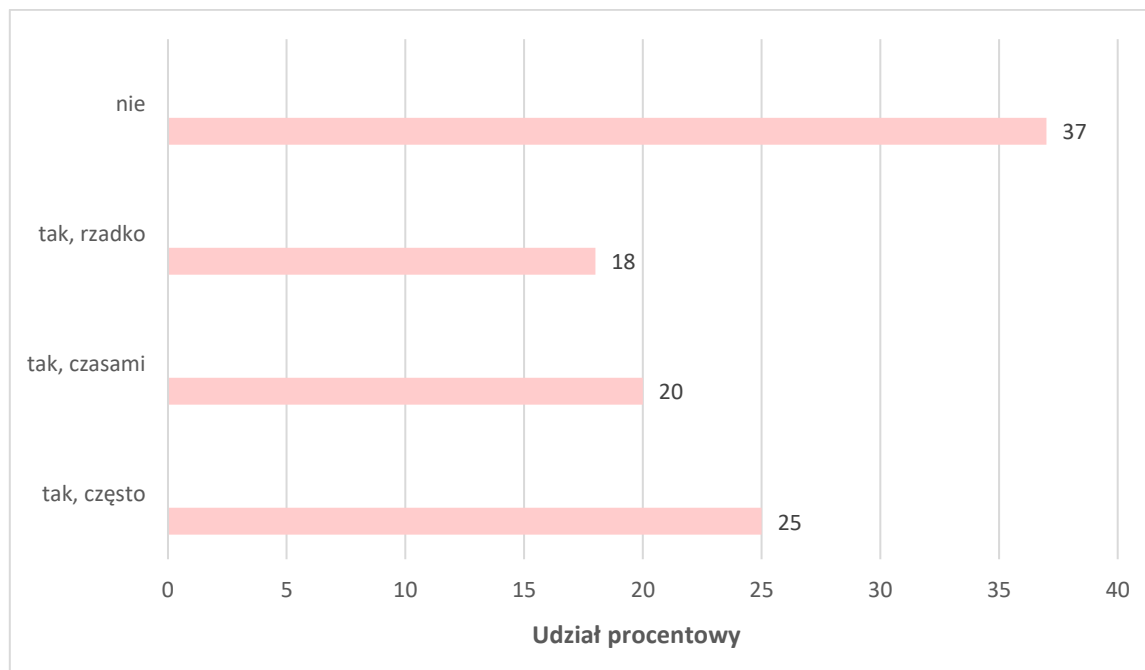
Działalność GCKiB to również działania poświęcone celebracji ważniejszych dat kalendarzowych, tworze nia okazji do pokazania się młodych twórców, talentów oraz oferowanie ciekawych zjawisk zakorzenionej w gatunkach różnych sztuk. Wśród ważniejszych inicjatyw kulturalnych zrealizowanych w roku 2023 znalazły się: Realizacja XXXI Finału Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, Oblicza Kobiety Twórczej – stanowiącej odpowiedź na ogólnopolski „Dzień Kobiet”, Uroczyste Obchody 11 Listopada, Festiwal Talentów, Mikołajki-spektakl dla dzieci przygotowany przez grupę młodzieżową i spotkanie z Mikołajem, Bliskie Spotkania Teatralne- zostały rozszerzone do dwóch dni, zorganizowanie przy współpracy Teatru PlanetaM. W ramach bliskich Spotkań Teatralnych odbyły się spektakle, monodramy, warsztaty dla dzieci, młodzieży i dorosłych, recitale i koncerty, Dyskoteka PRL, Bal Seniora.

POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY CZARNA DĄBRÓWKA W OPINII UCZNIÓW KLAS VII I VIII SZKÓŁ PODSTAWOWYCH

W niniejszym podrozdziale przedstawione zostały potrzeby uczniów klas VII i VIII z terenu Gminy Czarna Dąbrówka w zakresie aktywności kulturalnej, sportowej oraz rekreacyjnej.

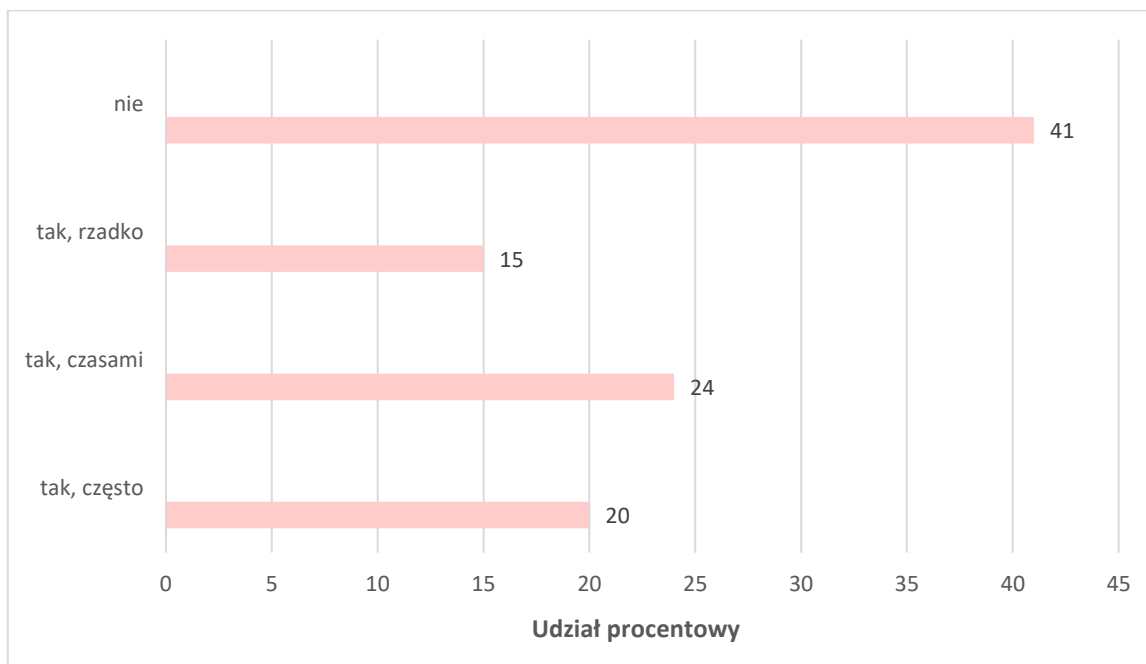
W pierwszym pytaniu zapytano młodzież czy uczęszcza (i ewentualnie jak często) na dodatkowe zajęcia, np. muzyczne, sportowe, plastyczne itp. organizowane w szkole? Większość uczniów odpowiedziała, że nie korzysta z takich form aktywności (37%). Odpowiedzi: tak, często udzieliło 25% ankietowanych; tak, czasami 20 % ankietowanych; natomiast – tak, rzadko 18 % ankietowanych.

Wykres 25: Czy uczęszczasz (i ewentualnie jak często) na dodatkowe zajęcia, np. muzyczne, sportowe, plastyczne itp. organizowane w szkole?

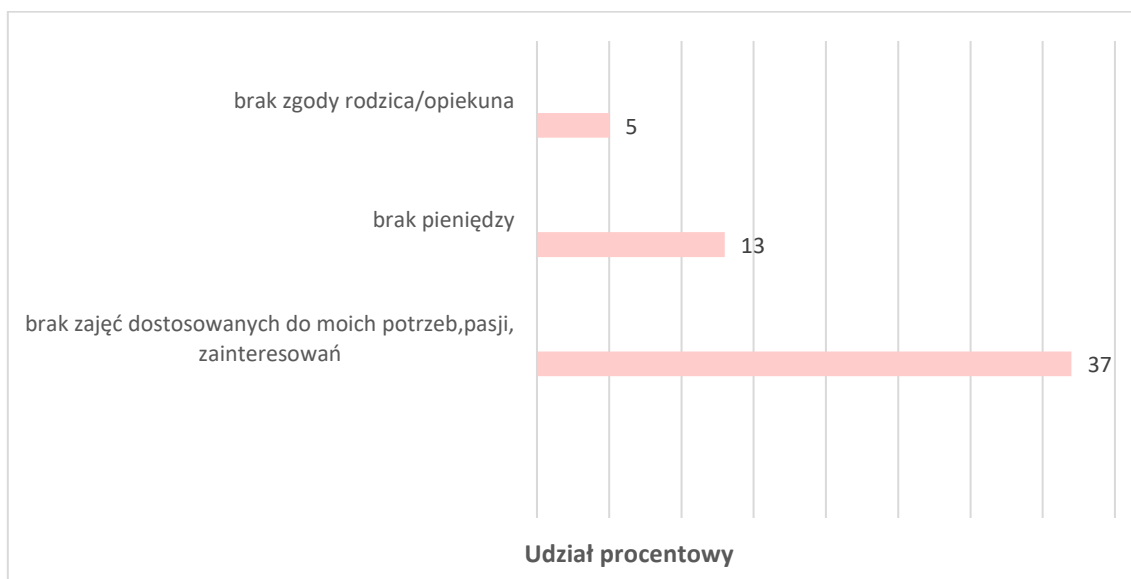
W kolejnym pytaniu zapytano młodzież czy uczęszcza (i ewentualnie jak często) na dodatkowe zajęcia, np. muzyczne, sportowe, plastyczne itp. organizowane poza szkołą? Większość uczniów odpowiedziała, że nie korzysta z takich form aktywności (41%). Odpowiedzi: tak, często udzieliło 20% ankietowanych; tak, czasami 24 % ankietowanych; natomiast – tak, rzadko 15 % ankietowanych.

Wykres 26: Czy uczęszczasz (i ewentualnie jak często) na dodatkowe zajęcia, np. muzyczne, sportowe, plastyczne itp. organizowane poza szkołą?

W kolejnym pytaniu zapytano natomiast młodzież o powody nieuczestniczenia w zajęciach dodatkowych wymienionych w dwóch powyższych pytaniach. Większość ankietowanych wskazała brak zajęć dostosowanych do moich potrzeb, pasji, zainteresowań (37%), brak pieniędzy (13%) oraz brak zgody rodzica (5%).

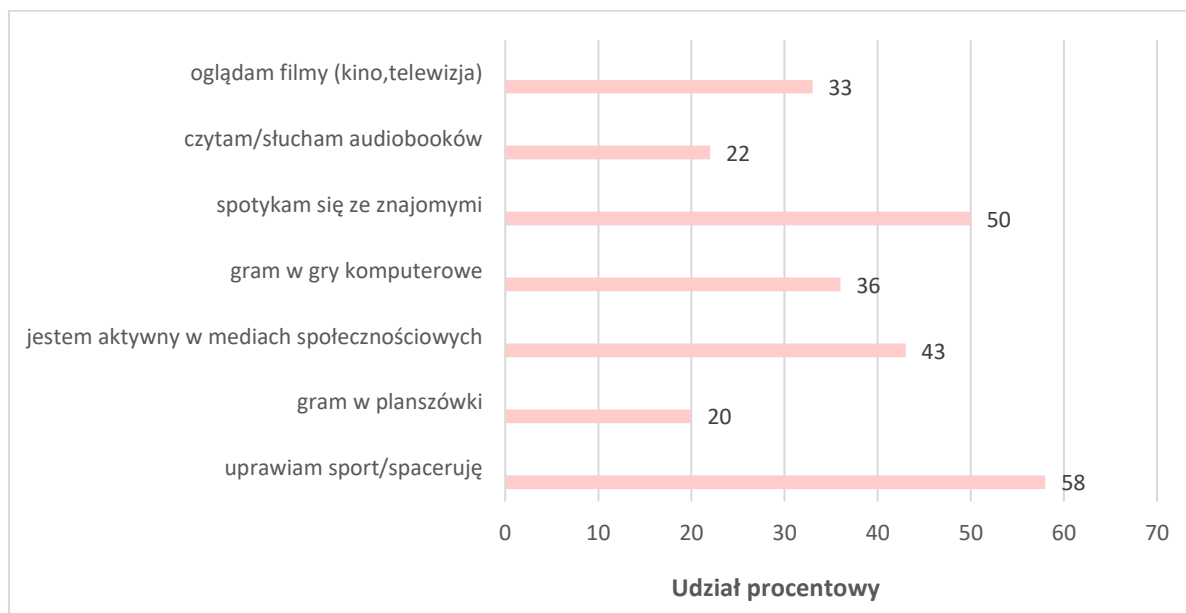
Wykres 27: Powody nieuczestniczenia w zajęciach dodatkowych wymienionych w dwóch powyższych pytaniach

Kolejną kwestią z którą zwrócono się do młodzieży było pytanie: jak spędzasz czas wolny? Ponad połowa respondentów wskazała uprawianie sportu i spacerowanie jako formę

spędzania czasu wolnego (58%), połowa badanych wskazała na spotkania ze znajomymi (50%), a blisko połowa zadeklarowała, że w wolnym czasie jest aktywna w mediach społecznościowych (43%). Pozostałe formy spędzania czasu wolnego wykazane w ankiecie to: granie w gry komputerowe (36%), oglądanie filmów- zarówno kino, jak i telewizja (33%), czytanie książek/słuchanie audiobooków (22%), i granie w planszówki (20%).

Wykres 28: Jak spędzasz czas wolny?

4.9. AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA TO WSZELKIE DZIAŁANIA NA RZECZ DOBRA WSPÓLNEGO MIESZKAŃCÓW. LOKALNA AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA MOŻE OBEJMOWAĆ TAKIE DZIAŁANIA JAK: GŁOSOWANIE W WYBORACH, CZY BUDŻECIE OBYWATELSKIM, JAK RÓWNIEŻ BYCIE CZŁONKIEM ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ, WYPEŁNIENIE ANKIETY DOTYCZĄCEJ SPRAW LOKALNYCH, UDZIAŁ W KONSULTACJACH SPOŁECZNYCH, BYCIE WOLONTARIUSZEM, JAK RÓWNIEŻ ORGANIZOWANIE LOKALNEJ INICJATYWY.

ANALIZA DANYCH ZASTANYCH NA PODSTAWIE ŹRÓDEŁ WTÓRNYCH

Narastanie nierówności społecznych wpłynęło na konieczność intensyfikacji oddolnych działań podejmowanych przez środowiska dotknięte nimi, na podstawie czego zainicjowany został ruch spółdzielczy, umożliwiający całym grupom społecznym zaspokojenie podstawowych potrzeb, a u jego podstaw leżała podmiotowość jednostki oraz wartość pracy indywidualnej. Przesłanki te doprowadziły do powstania **ekonomii społecznej**, skoncentrowanej na jednostce i oddziaływaniu społecznym, zarządzanej w sposób autonomiczny i partycypacyjny oraz wykazującej nadrzędność świadczenia usług dla członków, pracowników lub wspólnoty ponad bezwzględnym zyskiem.

Ekonomia społeczna prowadzona jest przez szereg podmiotów, wśród których znajdują się organizacje pozarządowe wskazane w art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, tj. stowarzyszenia, fundacje i prowadzone przez nie jednostki reintegracyjne, a także w art. 3 ust. 3, w tym spółdzielnie socjalne, spółki non profit, stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, itp.

Podmioty ekonomii społecznej prowadzą szeroką działalność na rzecz lokalnej społeczności i grup zagrożonych lub doświadczających wykluczenia społecznego. W dotychczasowych praktykach wiodącą formą współpracy międzyinstytucjonalnej w tym obszarze było zlecenie zadań publicznych oraz usług społecznych odpowiednim fundacjom i stowarzyszeniom. Wraz z rozwojem sektora ES zasadne jest włączenie wszystkich jego podmiotów do tworzenia lokalnych rozwiązań, w tym w zakresie rozpoznawania problemów społecznych, opracowywania dokumentów strategicznych, wdrażania działań i ich oceny. W świetle ustawy o ekonomii społecznej rozszerzona została sfera zadań publicznych możliwych do realizacji

przez organizacje pozarządowe, która dała im możliwość działalności na rzecz podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych, z kolei ustawa 98 Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie rozwoju usług społecznych w Gminie Skarszewy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych uregulowała kwestie obszarów usług możliwych do realizacji przez PES w ramach otwartych konkursów ofert, małych grantów oraz w oparciu o prawo zamówień publicznych. Wśród działań i inicjatyw możliwych do podjęcia przez PES w ramach realizacji zadań publicznych i usług społecznych, znajduje się 14 obszarów usług oraz 43 sfery zadań. Zdefiniowane poniżej usługi społeczne są ściśle związane z katalogiem zadań w ramach pożytku publicznego.

Na terenie Gminy Czarna Dąbrówka w 2023 roku zarejestrowanych było 26 organizacji pożytku publicznego, w tym stowarzyszeń i organizacji społecznych.

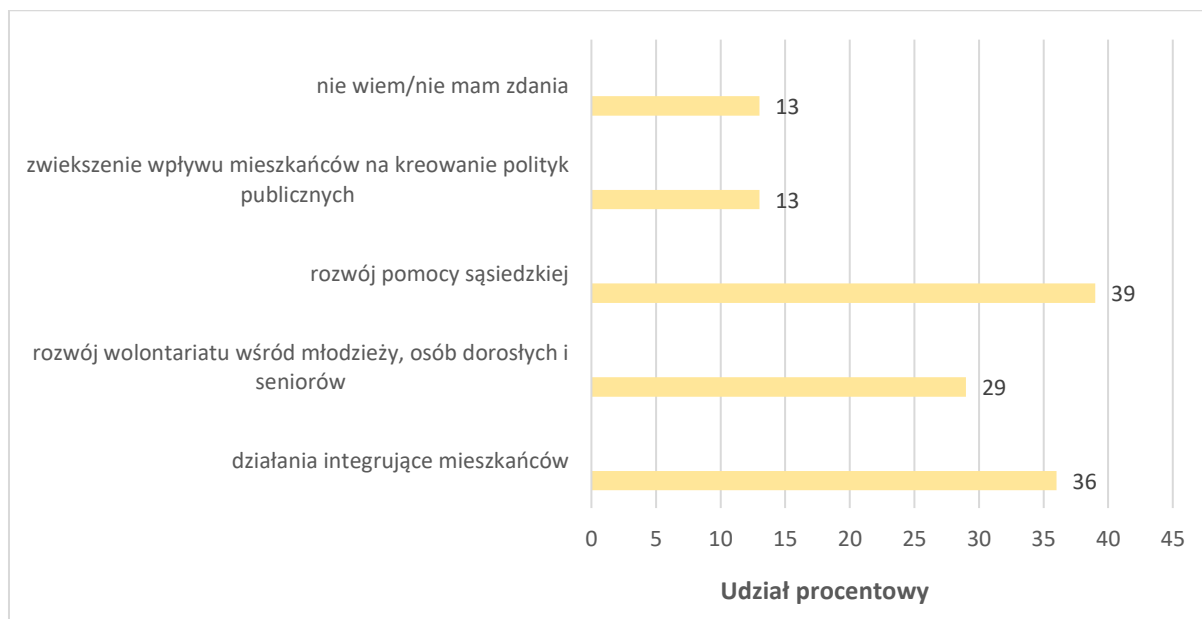
Istotną kwestią obrazującą aktywność obywatelską jest udział w wyborach. W 2023 r. w Polsce odbyły się wybory parlamentarne. W Gminie Czarna Dąbrówka frekwencja wyborcza wyniosła 69,67 %. Liczba wyborców uprawnionych do głosowania w Gminie Czarna Dąbrówka – 4 280

- Liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania – 2 982
- Liczba głosów nieważnych - 72
- Liczba głosów ważnych - 2 910

POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY CZARNA DĄBRÓWKA W OPINII JEJ MIESZKAŃCÓW

W niniejszym podrozdziale zapytano dorosłych mieszkańców Gminy Czarna Dąbrówka, jakie działania w najbliższych latach w Gminie Czarna Dąbrówka są najważniejsze, aby wspierać rozwój aktywności społecznej i obywatelskiej? Największa liczba ankietowanych wskazała rozwój pomocy sąsiedzkiej (29%), działania integrujące mieszkańców (36%), rozwój wolontariatu wśród młodzieży, osób dorosłych i seniorów (29%) oraz zwiększenie wpływu mieszkańców na kreowanie polityk publicznych (13%). 13% ankietowanych nie wie, bądź nie ma zdania na ten temat.

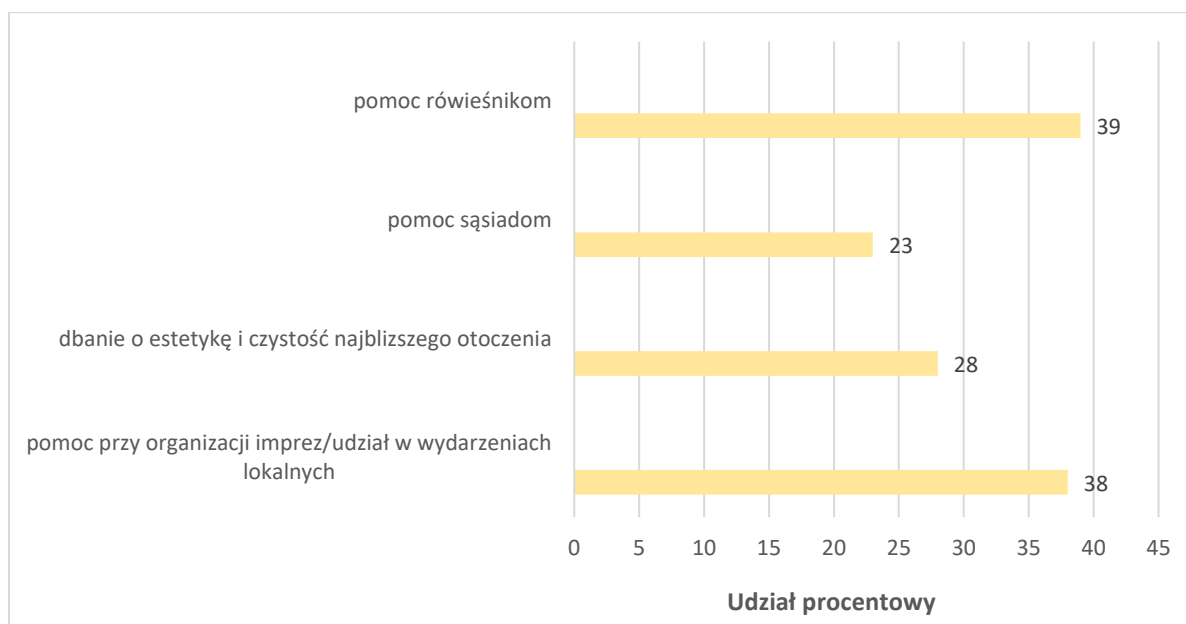
Wykres 29: Jakie działania w najbliższych latach w Gminie Czarna Dąbrówka są najważniejsze, aby wspierać rozwój aktywności społecznej i obywatelskiej?

POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY CZARNA DĄBRÓWKA W OPINII UCZNIÓW KLAS VII I VIII SZKÓŁ PODSTAWOWYCH

W niniejszym podrozdziale zapytano młodzież klas VII i VIII z terenu Gminy Czarna Dąbrówka w jaki sposób w ciągu ostatniego roku angażowali się w życie społeczności swojej miejscowości? Największy odsetek ankietowanych wskazał pomoc rówieśnikom (39%) oraz pomoc przy organizacji imprez/udział w wydarzeniach lokalnych (38%).

Wykres 30: W jaki sposób w ciągu ostatniego roku angażowali się w życie społeczności swojej miejscowości?

5. WNIOSKI

Celem przeprowadzonego badania było zidentyfikowanie potrzeb i potencjału lokalnej społeczności w zakresie usług społecznych na terenie Gminy Czarna Dąbrówka. Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą do opracowania wniosków i rekomendacji. Przeprowadzona diagnoza oraz analiza danych zastanych umożliwiła:

- ✓ wskazanie i określenie uwarunkowań społeczności lokalnej,
- ✓ rozpoznanie potrzeb w zakresie usług społecznych,
- ✓ zidentyfikowanie grup mieszkańców w Gminie Czarna Dąbrówka, które powinny w szczególności zostać objęte wsparciem w ramach usług społecznych.

W oparciu o dokonaną analizę wyników badań, sformułowane zostały rekomendacje. Poniżej znajdują się wnioski z badania diagnozującego potrzeby, zasoby i potencjał w zakresie poszerzania usług społecznych na terenie Gminy Czarna Dąbrówka wraz z rekomendacjami.

POLITYKA PRORODZINNA, WSPIERANIE RODZINY, SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ I POMOC SPOŁECZNA

Problemy dotyczące rodziny. Z przeprowadzonych badań wynika, że mieszkańcy biorący udział w badaniu do głównych problemów dotyczących rodzin zaliczają brak stałego zatrudnienia, niskie zarobki, choroby i problemy zdrowotne, niepełnosprawność członka rodziny, uzależnienia członka rodziny, przemoc domowa oraz konflikty rodzinne.

Oferta działań na rzecz wspierania rodziny. Wyniki badań przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców Gminy Czarna Dąbrówka wskazują, że najczęściej wymienianymi potrzebami w zakresie wspierania rodzin są kolejno według liczby wskazań: poradnictwo psychologiczne, zajęcia wspierające rozwój dzieci i młodzieży, poradnictwo specjalistyczne, zapewnienie opieki dla dzieci do lat 3, zajęcia integracyjno- edukacyjne dla rodzin, działania edukacyjne służące wzmocnieniu kompetencji rodzicielskich, zapewnienie wsparcia terapeutycznego.

PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA

Potrzeby w zakresie działań na rzecz promocji i ochrony zdrowia. Wyniki badania ankietowego wskazują, iż większość mieszkańców Gminy Czarna Dąbrówka dostrzega potrzebę

organizacji zajęć sportowych i innych wzmacniających aktywność fizyczną, potrzebę działań edukacyjnych propagujących zdrowe odżywianie, zdrowy styl życia, potrzebę zwiększenia dostępu mieszkańców do badań przesiewowych w kierunku chorób cywilizacyjnych, potrzebę profilaktyki próchnicy u dzieci, oraz potrzebę organizacji kampanii i akcji edukacyjno-profilaktycznych.

Profilaktyka uzależnień. Największa część mieszkańców, w zakresie działań podejmowanych w celu wyeliminowania lub ograniczenia zjawiska uzależnień dostrzega konieczność dostępu do wsparcia psychologicznego i specjalistycznego, udziału w programach profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, tworzenia warunków do rozwoju klubów abstynenckich i grup AA i tworzenia grup wsparcia.

WSPIERANIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I OSÓB STARSZYCH

Problemy osób starszych i z niepełnosprawnością. Analiza wyników badania przeprowadzonego pod kątem osób starszych i z niepełnosprawnością pozwala stwierdzić, że głównymi problemami powyższych grup są: utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych, utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu, utrudniony dostęp do usług opiekuńczych, trudności finansowe, choroby, samotność, brak opieki lub niewystarczająca opieka ze strony rodziny, brak akceptacji w środowisku lokalnym.

Potrzeby w zakresie oferty wsparcia na rzecz osób z niepełnosprawnościami oraz starszych. W ramach działań na rzecz powyższych grup największy odsetek opowiedział się za zapewnieniem lepszego dostępu do lekarzy specjalistów, zwiększeniem/ ułatwieniem dostępu do rehabilitacji, zapewnieniem większego dostępu do usług opiekuńczych, zapewnieniem pomocy psychologicznej, ułatwieniem dojazdu do miejsc świadczenia usług społecznych, zapewnieniem zapewnieniem opieki wytchnieniowej dla rodzin, organizowaniem kursów i szkoleń dla opiekunów faktycznych w zakresie pielęgnacji i dietetyki, wsparciem asystentów osób z niepełnosprawnościami i asystentów osób starszych, tworzeniem nowych zakładów aktywności zawodowej dla osób z niepełnosprawnościami, integracją osób z niepełnosprawnościami i starszych oraz ich rodzin ze środowiskiem lokalnym.

PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU

Problemy osób bezrobotnych. Do głównych problemów osób pozostających bez zatrudnienia w Gminie Czarna Dąbrówka mieszkańcy zaliczyli: brak motywacji do znalezienia zatrudnienia, niechęć do podjęcia pracy, nieumiejętność poszukiwania pracy, niewystarczająca liczba miejsc pracy, kwalifikacje nieadekwatne do potrzeb rynku pracy, brak dostosowania ofert pracy do kwalifikacji osób bezrobotnych, zbyt wysokie aspiracje osób bezrobotnych odnośnie do oferty dostępnej na rynku pracy i wynagrodzenia, niewystarczające możliwości odbycia kursów, szkoleń i staży zawodowych.

Działania na rzecz wyeliminowania lub ograniczenia problemu bezrobocia. Wyniki uzyskane w badaniu wskazują, iż największy odsetek respondentów dostrzega potrzebę organizowania szkoleń i kursów zawodowych, organizowania staży zawodowych, aktywizacji zawodowej osób 50+, aktywizacji zawodowej kobiet, inicjowania powstawania nowych miejsc pracy, organizowania doradztwa zawodowego dla dorosłych i młodzieży.

AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

Działalność społeczna. Wśród ankietowanych, którzy zostali zapytani jakie działania są najważniejsze, aby wspierać rozwój aktywności społecznej i obywatelskiej dominują rozwój pomocy sąsiedzkiej, działania integrujące mieszkańców, rozwój wolontariatu wśród młodzieży, osób dorosłych i seniorów, zwiększenie wpływu mieszkańców na kreowanie polityk publicznych.

KULTURA, KULTURA FIZYCZNA ORAZ TURYSTYKA

Dostępność do aktywności kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej. Bazując na uzyskanych wynikach dotyczących pytań czy i na jakie zajęcia dodatkowe (typu muzyczne, sportowe, plastyczne itp.) uczęszcza młodzież z klas VII i VIII z terenu gminy Czarna Dąbrówka, można stwierdzić, że około 1/3 młodzieży nie uczęszcza na żadne zajęcia dodatkowe zarówno w szkole, jak i poza szkołą, około 1/4 uczęszcza na zajęcia dodatkowe często, natomiast około 1/5 uczniów uczęszcza czasami.

6. REKOMENDACJE

W oparciu o dokonaną analizę potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych zostały sformułowane rekomendacje co do dalszych działań na terenie Gminy Czarna Dąbrówka, które znajdują się poniżej.

Rekomendowane działania

1. Jednym z priorytetowych obszarów, który powinien być rozwijany i finansowany w opinii dorosłych mieszkańców, jest promocja i ochrona zdrowia. W zakresie projektowania szeroko pojętych działań prozdrowotnych, szczególną uwagę należy zwrócić na kwestie zdrowia psychicznego oraz uzależnień od substancji. W toku prowadzonych badań ilościowych proponowanymi działaniami w tym zakresie są:

- poprawa dostępności do opieki psychologicznej, psychiatrycznej oraz terapeutycznej na terenie Gminy;
- podejmowanie działań związanych z promocją zdrowia w zakresie edukacji i profilaktyki zdrowotnej, kształtowanie odpowiednich postaw prozdrowotnych oraz promowania zdrowego stylu życia;
- zwiększenie bazy specjalistów
- przeprowadzenie lokalnej kampanii informacyjnej dotyczącej negatywnych skutków zdrowotnych, społecznych i prawnych wynikających z nadużywania substancji psychoaktywnych, a także mechanizmów uzależnienia;
- dystrybucja ulotek i innych materiałów profilaktycznych na temat możliwych form pomocy w przypadku doświadczania problemów z uzależnieniem od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych.
- poszerzenie kadry placówek wspierających osoby uzależnione oraz ich rodziny o specjalistów z zakresy psychologii, terapii uzależnień, itp.
- zapewnienie specjalistycznej pomocy np. psychologa, pedagoga, logopedy oraz poradnictwa specjalistycznego np. prawnego, psychologicznego i rodzinnego dla rodzin z terenu Gminy. Zaleca się rozwijanie działalności Punktu Konsultacyjnego;

- systematyczne przeprowadzanie szkoleń/warsztatów dla rodziców oraz wychowawców, na temat rozpoznawania i reagowania w przypadku zażywania przez dzieci i młodzież środków psychoaktywnych;
- rozwój szerokiej działalności edukacyjnej, informującej o konsekwencjach społecznych, zdrowotnych i prawnych zażywania narkotyków i dopalaczy.

2. Główne problemy społeczne dotyczące mieszkańców Gminy Czarna Dąbrówka zidentyfikowane zostały w obszarze wsparcia seniorów i osób z niepełnosprawnościami. W związku z powyższym zaleca się:

- dalsze organizowanie spotkań, wydarzeń, zajęć dla seniorów, które posłużą zapobieganiu poczucia osamotnienia lub wykluczenia społecznego, a także podtrzymywaniu kontaktów międzyludzkich oraz aktywizacji społeczeństwa lokalnego w rozwijaniu działań na rzecz seniorów;
- zwiększanie świadomości i wrażliwości społecznej w zakresie niepełnosprawności i wieku starczego poprzez organizowanie kampanii społecznych dla mieszkańców Gminy, a także podejmowanie inicjatyw na rzecz włączania społecznego tych grup i integracji międzypokoleniowej;
- dążenie do eliminowania czynników wykluczających seniorów oraz osoby z niepełnosprawnościami ze społeczności lokalnej oraz dostępu do różnego rodzaju usług. Działania powinny być skierowane na systematyczne w miarę możliwości finansowych Gminy dostosowywanie infrastruktury gminnej do potrzeb osób o ograniczonej mobilności, podnoszenie kompetencji cyfrowych seniorów, dostosowywanie transportu publicznego do potrzeb wymienionych grup społecznych;
- kontynuowanie działalności podmiotów i realizacji programów na rzecz seniorów i osób z niepełnosprawnościami z terenu Gminy Czarna Dąbrówka, w tym: programu „Opieka Wytchnieniowa” i „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej”, itp.;
- zapewnienie transportu publicznego dla osób z niepełnosprawnościami oraz starszych dostosowanego do ich potrzeb;
- pozyskiwanie środków finansowych na rozwój bezpłatnych form spędzania czasu wolnego dla seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów,
- poszerzenie oferty usług opiekuńczych dla osób z niepełnosprawnościami oraz starszych o dotrzymanie towarzystwa, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, pośredniczenia z

lekarzem, przygotowania lub dostarczenia posiłków, utrzymaniu higieny osobistej oraz zakupu artykułów spożywczych;

- poszerzenie oferty doraźnego wsparcia usługowego dla osób starszych oraz z niepełnosprawnościami o zapewnienie transportu, drobne usługi remontowe, usługi porządkowe oraz pomoc przy naprawie rzeczy codziennego użytku;
- zwiększenie infrastruktury wsparcia dziennego dla osób zależnych przez tworzenie świetlic, oraz organizowanie w nich zajęć dziennych;
- rozwijanie form wsparcia faktycznych opiekunów osób niesamodzielnych, np. poprzez udział w projektach na rzecz wsparcia osób niesamodzielnych i ich opiekunów;
- tworzenie warunków do rozwoju zawodowego osób z niepełnosprawnościami, poprzez prowadzenie szkoleń i kursów zawodowych dostosowanych do ich potrzeb oraz możliwości;
- przystąpienie Gminy Czarna Dąbrówka oraz promowanie programu Ogólnopolska Karta Seniora wśród mieszkańców.

3. Problemami rodzin z Gminy Czarna Dąbrówka zdaniem mieszkańców okazały się m.in. brak stałego zatrudnienia, niskie zarobki, choroby i problemy zdrowotne, niepełnosprawność członka rodziny, uzależnienia członka rodziny, przemoc domowa oraz konflikty rodzinne, uzależnienie od substancji psychoaktywnych, ograniczony dostęp do pomocy specjalistycznej, oraz trudności opiekuńczo-wychowawcze rodziców. W odpowiedzi na zidentyfikowane trudności z jakimi zmagają się rodziny z Gminy Czarna Dąbrówka, rekomenduje się:

- kontynuowanie realizacji programów i projektów na rzecz wspierania rodzin, takich jak: asystent rodziny, „Posiłek w szkole i w domu”, Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa, Karta Dużej Rodziny;
- zapewnienie poradnictwa specjalistycznego np. prawnego, psychologicznego, rodzinnego, prowadzenie terapii dla dzieci i młodzieży oraz par/małżeństw;
- organizowanie grup wsparcia/grup samopomocowych dla rodzin z różnego rodzaju problemami np. uzależnienia, przemoc, zaburzenia psychiczne;
- utworzenie niepublicznej placówki opieki nad dziećmi do lat 3;
- utworzenie klubu rodzica lub innej grupy wsparcia skierowanej do rodziców dzieci, której celem będzie zwiększenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych oraz zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym (przemoc, uzależnienia, umiejętności społeczne i

emocjonalne, itp.) poprzez organizowanie prelekcji ze specjalistami oraz innych działań na rzecz rodzin z Gminy;

- organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz rodzin. Rozwijanie działalności placówek wsparcia dziennego w formie świetlic dla dzieci i młodzieży oraz doposażenie ich w celu zwiększenia atrakcyjności i zachęcenia do uczestnictwa w zajęciach przez nich organizowanych;
- zwiększenie dostępności do poradnictwa prawnego, socjalnego i terapeutycznego dla osób doznających przemocy domowej oraz umożliwienie im uczestnictwa w grupach wsparcia;
- prowadzenie akcji informacyjnych mających na celu podniesienie świadomości społeczności lokalnej w zakresie przemocy domowej, a także motywowanie do przełamywania tzw. „zmowy milczenia” w środowisku rodzinnym i sąsiedzkim;
- tworzenie mieszkalnictwa chronionego dla osób doświadczających przemocy domowej, które są formą pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby w nim przebywające do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomagające te osoby w codziennym funkcjonowaniu.

4. Wśród priorytetowych obszarów zdaniem mieszkańców i pracowników znalazło się również przeciwdziałanie bezrobociu w Gminie Czarna Dąbrówka. W odniesieniu do zidentyfikowanych trudności na tym polu proponuje się:

- kontynuowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Bytowie w zakresie angażowania osób pozostających bez zatrudnienia do korzystania z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu ofertowanych przez PUP, np. prace interwencyjne, roboty publiczne, prace społecznie użyteczne, staże, zwrot kosztów przejazdu i zakwaterowania itp.;
- wykorzystywanie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych w celu mobilizacji osób bezrobotnych do podjęcia zatrudnienia;
- aktywizację zawodową poprzez organizowanie szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe mieszkańców oraz pomoc w poszukiwaniu pracy;
- organizowanie doradztwa zawodowego wśród osób dorosłych, młodzieży oraz osób z niepełnosprawnościami;
- upowszechnienie wolontariatu – przygotowywanie wolontariuszy i zapewnianie im możliwości pracy w zakresie świadczenia pomocy mieszkańcom Gminy;

- dostosowywanie oferty edukacyjnej w Gminie do aktualnego i przyszłego zapotrzebowania na rynku pracy;
- wspieranie osób w rozpoczęciu własnej działalności gospodarczej;
- zachęcanie lokalnych przedsiębiorców do wdrażania elastycznych form zatrudnienia, takich jak praca na część etatu czy praca zdalna;
- aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami.

5. Gwarantem usług społecznych będzie współpraca, szczególnie międzysektorowa, rozwijana w oparciu o zasadę partnerstwa. Partnerstwo międzysektorowe rozumiane jest jako forma współdziałania na rzecz wspólnego celu, w której wszyscy uczestnicy działają na równych prawach, korzystają ze wspólnych zasobów oraz ponoszą odpowiedzialność. Rekomendowane jest partnerstwo JST i NGO, które powinno mieć charakter stały i być budowane na zasadzie wieloletniej współpracy. Współpraca na zasadach partnerstwa daje możliwość kompleksowego i innowacyjnego podejścia do problemu, a także angażuje do działania przedstawicieli kilku różnych grup. Powinna uwzględniać najważniejsze zasady: równorzędność partnerów wobec siebie, wspólne rozwiązywanie problemów, planowanie i podejmowanie decyzji.

Autorzy:

Jolanta Bork- Dyrektor CUS

Katarzyna Chrzan- inspektor ds. kadr i świadczeń rodzinnych

Agnieszka Treder- referent ds. świadczeń

